

نه بلاو کراوهکانی مائپه‌ری به‌ه‌شت

هه‌ئېژاده‌یه‌ك نه فه‌توای زانایان
سه‌بارت به :

بیروباوه‌ری ئافره‌تان

هه‌ئېژاردن و وه‌رگێرانی
دایکی سونه

پیداچوونه‌وه‌ی
مامۆستا عدنان بارام که‌لامی

مائپه‌ری به‌ه‌شت
ba8.org

مائپه‌رنکی ئیسلامی زانستی په‌روه‌رده‌یی یه و نه‌پیناو بلاوکردنه‌وه‌ی نه‌و ئیسلامیه‌یه که سه‌له‌فی
صالح - پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و هاوه‌لانی (رضی الله عنهم) نه‌سه‌ری بوون -
وه سه‌ر به هیج گروپ و لایه‌نیکی حیزبی نیه.

مائپەرى بەھەشت

ئەو كىتەب و بابەت و لىكۆئىنەۋە شەرىئەتە ۋە دەپنە ھۆى:

۱. شارەزاكردى موسۇلمانان و پەرۋەردە كرىئان لەسەر رىگا راستەكەى ئىسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبى بە گەپانەۋە بۇ پەپرەۋە رەسەنەكەى ئىسلام، كە برىتى يە لە قورئان و سوننەت، بە تىگەشتىنى پىشىن و پىشەۋايانى ئوممەت.

۲. پاك كرىنەۋەى بىروبەۋەر و رەۋشتى موسۇلمانان، لە دياردەكانى شىرك و كوفر و تاوان.

۳. پالاۋتن و تەصفىە كرىنى ئاينى ئىسلام لە بىدعە و بۆچونە داھىنراۋەكان.

۴. وربا كرىنەۋەى موسۇلمانان لە شوپنەۋارى خراپى رىۋايەتە لاۋاز و ھەلبەستراۋەكان.

۵. پتە و كرىنى براپەتى يەكى راستەقىنە لەسەر بناغە فراۋانە جىگىرەكەى ئىسلام و نەھىشتىن و كەمكرىنەۋەى دەمارگىرى مەزھەبى و حىزبى.

ئامانجىمان:

ئاشناكردى كۆمەلگايە لە ئىسلامى رەسەن و دروستكردى تاك و كۆيەتى بۇ تىگەشتىن لە سەرچاۋەكانى كە برىتىن لە قورئانى پىرۆز و سوننەتى صەحىح و ئاشكراكردى ئەو شتانەى كە نامۇن بە ئىسلام و خراۋنەتە نىۋىيەۋە بە چەندىن دەستەۋازەى دەنگ و رەنگ و نوسراۋى لە بۋارەكانى بىروبەۋەر و رەۋشت و ئاكار و پەرۋەردە و زانست و پزىشكى و گەشەى كۆمەلايەتى.

خودايە داۋات ئى دەكەين دامەزراۋمان بكەيت ، و تەۋفىقىمان بەدەيت بۇ ھەر كار و گوڭقارنىكى جوان وچاك بەو شىۋەيەبى كەخۆت لىي رازىت.

ستافى مائپەرى بەھەشت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پێشهکی وەرگیر

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ حَمْدُهُ ، وَنَسْتَعِينُهُ ، وَنَسْتَغْفِرُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا ، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ... ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴾ (آل عمران : ١٠٢) ... ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ (النساء : ١) ... ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ (الأحزاب : ٧١ ، ٧٠) .

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ ، وَخَيْرُ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ ، وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا ، وَكُلُّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ ، وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ .

خوشکی به‌ریزم : گومان له‌وه‌دا نیه که خوای په‌روه‌ردگار جنۆکه و ئاده‌میزادی دروست نه‌کردوه تهنه‌ها بۆ یه‌کتاپه‌رستی خۆی نه‌بیئت ، هه‌روه‌کو فه‌رموویه‌تی : ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ (الذاریات : ٥٦) ، وه پێغه‌مبه‌ری خواش ﷺ ده‌یه‌ها سال له‌ مه‌که‌دا و پاشتریش له‌ مه‌دینه تهنه‌ها باسی له‌ یه‌کتاپه‌رستی خوای په‌روه‌ردگاری کردوه ، به‌لکو تا دواچرکه‌ساته‌کانی مردنی به‌هه‌موو شیوه‌یه‌ک هه‌ر له‌و هه‌ولنه‌دابوه ، بۆ ئه‌وه‌ی هاوه‌لانی و ئومه‌ته‌که‌ی یه‌کتاپه‌رست بن و دوربن له‌ هه‌موو ئاکار و نیشانه‌کانی هاوه‌ل‌بیاردان .

وه که هاوه‌لانیشی ده‌نارد بۆ فیرکردنی خه‌لکی - له‌ شار و ولاتاندا - ئه‌وه‌ی پێرا‌ده‌گه‌یاندن که یه‌که‌مین و گرنگ‌ترین ئه‌و شته‌ی که ده‌بیئت خه‌لکی فیربکه‌ن یه‌کتاپه‌رستی خوای تاک و تهنه‌ها یه .

هه‌ربۆیه له‌سه‌ر ئێمه‌ش پێویسته شوێن رێباز و په‌یره‌وی ئهو سه‌رمه‌شقه بکه‌وین که ته‌واوترین و سه‌روه‌ری هه‌موو مرۆفایه‌تیه .

جا له‌م روانگه‌یه ، و به‌مه‌به‌ستی سودمه‌ندبوونی موسڵمان له‌ فه‌توای زانیان ، و پوڤوڤنه‌وه‌ی بیروباوه‌ریان که تووشی تی‌که‌لا‌و‌بوون و نادیار‌ی و تۆزاو‌ی‌بوون بووه - به‌فه‌زل و مینه‌تی خ‌وای می‌هه‌ربان - یه‌که‌مین به‌ش له‌ هه‌لێژاردنه‌کانی په‌رتوکی : [هه‌لێژاردیه‌ك له‌فه‌توای زانیان پێش‌که‌ش به‌ ئافره‌تانی موسڵمان] ناماده‌ی چاپ‌کراوه و به‌پشتیوانی خ‌وای په‌روه‌رد‌گار ده‌خ‌ریته به‌ر ده‌ستی خو‌ینه‌ران ، که به‌شی تایبه‌ته به‌ بیروباوه‌ر و یه‌کتا‌په‌رستی ^(١) .

له‌ کۆتاییدا داوا‌کارین له‌ خ‌وای په‌روه‌رد‌گار و بالا‌ده‌ست ئهم نوسینه و هه‌موو کرده‌وه‌کانی ترمان بکات به‌ زه‌خیره‌یه‌ك بۆ رۆژی دوا‌یمان ، و جی‌ی په‌زامه‌ندی ئهو بی‌ت ، پاشان هو‌کاری سودمه‌ندبوونی خوش‌کانی موسڵمانم بی‌ت .

وَآخِرُ دَعْوَانَا اِنَّ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

دایکی سو‌ننه

(٢٦) ی شه‌عبان ١٤٣٦ ک

که‌لار - کوردستان - الع‌راق

(١) - ئه‌گه‌رچی پێش‌چهند سالی‌ك له‌به‌ر هاتنی مانگی په‌مه‌زان پیرۆز به‌شی تایبه‌ت به‌ رۆژوو‌مان له‌ژێر ناو‌نیشانی [هه‌لێژاردیه‌ك له‌ فه‌توای زانیان سه‌بارت به‌ رۆژوو‌ی ئافره‌تان] خسته به‌رده‌ستی خوش‌کانی موسڵمان به‌مه‌به‌ستی سود‌لێوه‌رگرتن بۆ ته‌واو‌کاریتی رۆژوو‌ه‌که‌یان .

كۆمه له فهتوایهك سهبارت به

بیروباوهر و یهكتاپه رستی

[فَتَاوَى فِي الْعَقِيدَةِ وَالتَّوْحِيدِ]

(چۆنیتی پته وکردن و به هیزبوونی بیروباوهری مروف)

پرسیار : چۆن مڕۆژ دهتوانیته بیروباوهری پته و بههیز بکات ، وه وای لیبته
فهروانه کانی خوای پهروهردگار جیبهجی بکات ، و له سزای بترسی ؟

وهلام : ئهو کاره به خویندنهوهی قورئانی پیرۆز و لیکدانهوهی و تیرمان لهواتا و
ئه حکامه کانی دهبیته ، وه به دیراسه تکرینی سوننه ته کانی پیغه مبهری خوا ﷺ ، وه به ناسینی
سه رجهم شه ریه ته له روانگه یه وه ، و به کارکردن به خوازیار و داواکاریه کانی ، وه به دهست
گرتن و پابه ند بوون پییه وه به بیروباوهر و به کردار و به گوشتار ، وه به چاودیری خوای
پهروهردگار ، و دل ههست بکات به گه وره یی و مه زینتی ، وه بیرکردنه وه له پڕۆژی دوایی ، و
له وانه ش که تیایدا یه له لیپرسینه وه و محاسه به کردن و پاداشت و سزا و ناره حه تی و
دژواریه کانی ، وه به تیکه له بوون به وانه ی که ده یناسی له چاکه کاران و پیاوچاکان ، وه
دورکه و تنه وه له له وانه ی که خراپه کار و تیکده رن ، وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰی نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰی آلِهِ وَصَحْبِهِ
أَجْمَعِينَ (۱) .

(جوړه کانی یه کتا په رستی)

پرسیار : جوړه کانی یه کتا په رستی چیه ؟ له گه ل پیناسه ی هه ر یه که یان ؟

وهلام : جوړه کانی یه کتا په رستی سیان :

که یه کتا په رستی له پهروهردگاریتی (توحید الربوبیه) :

که یه کتا په رستی له په رستندا (توحید الألوهیه) :

که یه کتا په رستی له ناو وسیفه ته کانی خوا (توحید الأسماء والصفات) :

یه کتا په رستی له پهروهردگاریتی : ئه وه یه که خوای پهروهردگار به تاک و ته نهها بزانی
له دروستکردن و پڕۆزی و ژیا نه وه ومردن و سه رجهم جوړه کانی کاروبار و به پڕیوه بردن و پادشای

(۱) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى للجنة الدائمة
للبحوث العلمية والإفتاء : ص ۱۱۵] .

ئاسمانهكان و زهویه ، ههروهها بهتاك رابگیری له حوكمکردن و یاسا وشه‌رع دانان به‌ناردنی پیغه‌مبه‌ران و دابه‌زاندنی کتیبه‌كان ، خ‌وای په‌روه‌ردگار ته‌فه‌رموی : ﴿أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (الأعراف : ۵۴) ، واته : تايه دروستکردن و به‌رێوه‌بردن ته‌نها هی خ‌وای په‌روه‌ردگار نیه که‌وابوو به‌رز و پیرۆزی بۆ ته‌و خ‌وایه‌ی که‌ په‌روه‌ردگاری هه‌موو جیهانیانه .

یه‌کتا په‌رستی له په‌رستندا : ته‌وه‌یه که‌ خ‌وای په‌روه‌ردگار به‌تاك و ته‌نها بپه‌رستین له عیباده‌ت و په‌رستشه‌کاندا ، وجگه‌ له‌ته‌و نه‌په‌رستین ، وه‌ داوه‌ له‌ جگه‌ له‌و نه‌که‌ین ، دا‌وای فریاکه‌وتن و یارمه‌تی له‌ته‌و نه‌بی‌ت له‌که‌سی تر نه‌که‌ین ، نه‌زر و سه‌ربرین و ق‌و‌و‌چ نه‌که‌ین ته‌نها بۆ ته‌و نه‌بی‌ت ، خ‌وای گه‌وره‌ ته‌فه‌رموی‌ت : ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ﴾ (الأنعام : ۱۶۲-۱۶۳) ، وه‌ فه‌رمویه‌تی : ﴿فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ﴾ (الکوثر : ۲) .

یه‌کتا په‌رستی له ناو وسیفه‌ته‌کانی خ‌وای گه‌وره : ته‌وه‌یه که‌ وه‌صفی خ‌وای گه‌وره‌ بکه‌ین و ناوی بۆ دابن‌یین به‌وه‌ی که‌ خ‌وای په‌روه‌ردگار وه‌صفی خ‌وای پ‌ی‌ک‌ر‌د‌وه‌ و ناوی خ‌وای پ‌ی‌ن‌ا‌و‌ن ، وه‌ به‌وه‌ش پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه‌صفی خ‌وای پ‌ی‌ک‌ر‌د‌وه‌ و ناوی ل‌ی‌ن‌ا‌وه‌ له‌ فه‌رمووده‌ سه‌ح‌ی‌حه‌کانیدا ، له‌ گه‌ل ج‌ی‌گ‌یر‌کردنی به‌ب‌ی شو به‌اندن و ل‌ی‌ک‌چ‌واندنو به‌ب‌ی واتا گ‌و‌ر‌پ‌ین و په‌ک‌خ‌س‌تن ، خ‌وای په‌روه‌ردگار ته‌فه‌رموی : ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ (الشورى : ۱۱) (۱) .

به‌شه‌کانی یه‌کتا په‌رستی (أقسام التوحيد)

پ‌ر‌س‌یار : مه‌به‌ست له :

یه‌کتا په‌رستی په‌روه‌ردگاریه‌ت (الربوبية) .

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد‌الرزاق الدويش : ۱

وهيهكتايه رستی خوا (الالهية) .

وہ یہ کتابہ رستی ناو و سیفہ تہ کاتی خوی پەروردگار (توحید الأسماء والصفات) جیہ ؟

وهلام : يهكتاپه رستی پهروهردگار يهت (الربوبية) : تهوهيه كه يهكتاپه رست بيت له كرده كانيدا ، له دروست كردن و روژي و ژيانه وايي و مردن و هاوشيوه ي تهوانه .

يهكتاپه رستی خوا (الاثوية) : بریتيه له بهتاك دانان يهكتاكر دنه وي خواي پهروهردگار له په رستشدا ، وهكو : نویتړ و روژوو و هج وزه كات ، نه زركردن و سه ربړينه كانمان ، وهاوشيوه كانبان .

وہ یہ کتا پهرستی ناو وسیفہ تہ کانی خوای پهروردگار (توحید الاسماء والصفات) : تہوہ یہ کہ وہ سفی خوای پهروردگار بکہین بہوہی کہ وہ سفی خوٰی پیٰ کردوہ ، یان تہوہی کہ پھیامبہرہ کہی وہ سفی پیٰ کردوہ ، وہ تہو ناوہی پیوہ بنیٰ کہ خوٰی ناوی خوٰی پیٰ ناوہ یان تہو ناوہی کہ پھیامبہرہ کہی ناوی پیوہ ناوہ ، بہ پیٰ شوبہاندن ، ونمونہ بداندان ، وہ بہ پیٰ واتاگورین و پھ کخستنیان ، وباللہ التوفیق ^(۱) .

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ١]

کۆمه له فهتوایهك سهبارت به

یهکتایه رستی له په رستندا

[فَتَاوَى فِي تَوْحِيدِ الْأُلُوهِيَّةِ]

(ئیخلاص و ږووپامایی - واته : ږیا -)

پرسیار : زۆر جار کرداری چاکه دیته خه یاللی مرؤډ , پاشان شهیتان دیت بو لای
وهسوه سدی بو دروست دهکات و دهللی : تو بزیه ئه مه دهکدی بو ئه وهی تووشی ږیا بییت ,

یان بۆ ړیا دهیکه ی ، بۆیه دوورمان دهکاتهوه له ئه نجامدانی چاکه ، چوڼ بتوانین دوور بکهوینهوه له نمونه ی ئه م کاره ؟

وهلام : توانینی دوورکهوتنهوه له هاویشوې ئه م کاره به په ناگرتن دهیئت به خوای په روهردگار له شهیتانی نه فرته لیږاو ، و بههولدان و چوونه پیښهوه بۆ ئه نجامدانی کاری چاکه ، و هیچ لانه که یتهوه بۆ ئه م وهسوه سانه ی که دهتو ه ستنییت له ئه نجامدانی چاکه ، جا ئه گه ر پشت بکهیت له مه و په نابگریت به خوای په روهردگار له شهیتانی نه فرته لیږاو نهوت لی دوورده که ویتهوه و ئه و وهسوه سانه دهرویتهوه به ویستی خوای په روهردگار ^(۱) .

(کی به تاغوت دهژمیردیت ؟ !)

پرسیار : چ کاتیک دهتوانین که سیک دهست نیشان بکهین - به ناوهینانی - به وهی که تاغوته ؟

وهلام : ته گه ر بانگه شه ی کرد بۆ لای هاوه ئېریاردان ، یان بۆ عیبادت کردنی خو ی ، یان لاف وئیدیعی زاینی غهییی کرد ، یان حوکی کرد به جگه له وهی که خوای گه وره دایبه زاندوه به ته نقهست وه جگه له مانهش ، ابن القیم - به رحمهت بیّت - ته فرمویت : ((الطَّاعُوتُ : كُلُّ مَا تَجَاوَزَ بِهِ الْعَبْدُ حَدَّهُ مِنْ مَعْبُودٍ ، أَوْ مَتَّبِعٍ ، أَوْ مُطَاعٍ)) ^(۱) ، واته :

^(۱) [فتاوی المرأة، جمع وترتیب : محمد المسند ، والفتوی للشیخ محمد بن صالح العثیمین - رحمه الله تعالى . : ص ۲۲] .

^(۱) [إعلام الموقعین عن رب العالمین ، لابن القیم : ۱ / ۵۳] .

هه موو ئه و شتانهیه که بهنده تییدا سنوری خوێ دهشکینیت و تییدهپهڕینیت ، له په‌رستراویک ، یان له شوینکه‌وتراوینک ، یان له گوێپایه‌لی کراویکدا (٢) .

(هاوارکردن به پیاوچاکان و نه‌ولیاکانی خوا !!!)

پرسیار : حوکمی خوای په‌روه‌ردگار چیه سه‌بارت به‌و که‌سه‌ی که داوای فریاکه‌وتن و به هاناوه‌هاتن ده‌کات له پیاوچاکان له کاتی‌کدا که تووشی پروداویک ده‌ییت ؟

وه‌لام : هه‌ر که‌سی‌ک داوای به‌هاناوه‌هاتن له پیاوچاکان بکات له داوای مردنیان ، یان له کاتی‌کدا که ئاماده‌نین و نادیارن لێی ، ئه‌وا پێی ده‌ییت به‌هاوه‌ل‌بریارده‌ر و هاوه‌ل‌بریاردانی گه‌وره‌ی بۆ خوای په‌روه‌ردگار ئه‌نجامداوه ، له‌به‌ر ئه‌م فه‌رمایشته‌ی خوای گه‌وره که ئه‌فه‌رمویت : ﴿ وَكَادُعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴾ (یونس : ١٠٦) ، واته : هاناو هاواریش نه‌به‌یت بۆ که‌سی‌ک یان شتێک له‌جیاتی خوا ، که نه‌قازانجت پێ ده‌گه‌یه‌نیت و نه‌زیان ، خو ئه‌گه‌ر کاری وا ئه‌نجامده‌یت ، ئه‌وه به‌راستی تۆ له‌سته‌مکارانیت .

ئه‌گه‌ر خوا تووشی ناخو‌شی و زیانی‌کت بکات ، ئه‌وه هه‌یج که‌س ناتوانیت فریات بکه‌وێت و له‌سه‌رتی لابه‌ریت جگه‌ له‌و نه‌ییت ، یاخود ئه‌گه‌ر بیه‌وێت تووشی خه‌یر و خوشیه‌کت بکات ئه‌وه هه‌یج که‌س ناتوانیت به‌ری فه‌زل و به‌خششی خوا بگریت .

(٢) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء : ص ٩٦] .

که بيهوئ هه ر کام له بنده کانی به هره وهر ده کات نه و زاته هه ميشه ليخوشبوو
ميه ربانه (۱) .

(حوکمی نه و که سه ی ده ئیت :

يا موحه ممد !! ، يا عه لی !! ، يا گه یلانی !!)

پرسیار : پرسیارکرا له شیخ : هه ندیک له خه لکی ته لئین (يا موحه ممد یان یا
عه لی یان یا گه یلانی) له کاتی ناره حه تی و ته نگ وچه له ممد !! حوکمی ته نجامدانی ته م
کاره چیه ؟

به یریشیان وه لامي دایه وه به وه ی که فه رمووی :

ته گهر مه به ستی ته وه یه که دوعا وپارانه وه بکات له م کومه له یه وهانایان پی به ریت
تهوا پی ده ئیت به هاوه ئپیارده ر ، هاوه ئپیارده ریکی گهره که ده ری ده کات له ئاین ،
که و ابو پیویسته له سه ری ته وه به بکات .

هه وه کو خوی په روه ردگار له و باره یه وه ته فه رموئیت : ﴿ اَمِنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ اِذَا دَعَاہُ
وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْاَرْضِ اِنَّهٗ مَعَ اللّٰهِ قَلِيْلًا مَا تَذَكَّرُوْنَ ﴾ (النمل : ۶۲) ، واته : ئایه
کئی به جگه له زاتی په روه ردگار بیت به هانا وهاواری لیقه وماو و بی دهره تان و بی داله وه ،
کاتیك که نزا ده کات ، و لیي ده پاریتته وه ، ته وسا به لا و ناخوشیه کان لاده بات و ده تانکاته

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱

جینشینی یه کتر له زهویدا ، ئایه رهوایه له گهلّ تهو زاته دا په رستراوی تر هه بیته ؟! که چی ئیوه زۆر به که می تیده فکری و بیر ده که نه وه .

ئهو جوړه که سه له گهلّ تهو شهیدا که ده بیته به هاوه لبریاردهر که سیکی گیل و فهوتینه ری نه فسی خو به تی ، خوای گه وره تهو فهرمویت : ﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴾ (الأحقاف : ٥) ، واته : ده سا کی لهو که سه گومرپاتره که دوعا و نزا و پارانه وه روو به که سیکی یان شتیکی ده کات جگه له خوای په روهردگار که ته گهر هه تا روژی دوا بیش لی بی پاریته وه بی سووده ، نه به هانا یه وه ده چیته نه به په رستنه که شی ده زانیته له کاتیکیدا تهوانه له دوعا و پارانه وهی تهوان بی ئاگا و غافلن و ههستی پی ناکهن ^(١) .

(حوکمی داوای فریا که وتن چیه له که سیکی مردوو ؟!)

پرسیار : حوکمی داوای فریا که وتن چیه له که سیکی مردوو به وهی که بلیت : فریا مکوه ئهی فلان کهس ؟!

وه هه روه ها حوکمی داوا کردنی چیه لهو زیندوانه ی که ئاماده نین بو تهو که سه ی که داوای فریا که وتن ده کات ؟!

^(١) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : الشيخ محمد بن صالح العثيمين . رحمه الله تعالى . : ص ٧] .

وهلام : يهكهم : ئەو كەسەى كە داواى فرياكهوتن له كەسيكى مردوو دهكات بهوهى كە دهليت : فريامكهوه ئەى فلان كەس ، پيوسته نامۆزگارى بكرىت و ناگادار بكرىتهوه بهوهى كە ئەم كارە حەرامه ، بهلكو هاوئل بپياردانه ، ئەگەر ههريهردەوام بوو لهسەرى ئەوا پىي دهبيت به هاوئلبياردەر و بى باوهر دهبيت ، چونكه داواى شتيك له جگه لهخوای گهورهى كردهوه كە هيچ كەسيك تواناي بهسەريدا نيه تهنها خوای گهوره نهبيت ، وه بهو كردهوهيهشى مافى خوای داوه به دروستكراوهكانى ، خوای گهوره ئەفهرمويت : ﴿ إِنَّهُ مِنْ يُشْرِكُ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ ﴾ (المائدة : ٧٢) ، واته : دلنيابن ئەوهى شەريك وهاوبەش بو خوا بپياردات ، ئەوا بىگومان خوا بهههشتى لهسەر حەرامكردوه وشوین وجيگا وسەرەنجامى ئاگره .

دووهم : داواى فرياكهوتن لهو زيندانەى كە ئاماده نين دروست نيه ، چونكه پارانهويهى له جگه لهخوای گهوره ، و داواكردنى شتيليكه لىي كە هيچ كەسيك تواناي نيه بهسەريدا جگه له خوای پهروهردگار نهبيت ، ئەوهش ههروهها شيرك و هاوئلبياردانه ، خوای گهوره ئەفهرمويت : ﴿ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴾ (الكهف : ١١٠) ، واته : ئەو كەسەى كە ئەيهويت به ديدارى پهروهردگارى شادبيت به خوشبهختيهوه ، با كاروكردهوى چاك ودروست ئەنجام بدات و بههيچ شيوهيهك له پهريستهكانيدا هيچ كەسيك نهكاتە هاوئل وشەريكى .

وه داوا كردن له زيندوى ئاماده نه بوو و ناديار جوړي كه له پهرستش هه كه سيك ته م كار ه
ته نجام بدات ته وه پيوسته ئاموژگاري بكرت ، ته گه ر ئاموژگاري وهر نه گري ت ته وا پي ي
ده بيت به هاوه ئېرياره ر ، هاوه ئېرياره ري كه كه ده ريده كات له تاي ن (۱) .

(حوكمى سه ربړين بو غه يري خواي په روه ردگار)

پرسيار : پرسيار كرا له شيخ له باره ي حوكمى سه ربړين بو جگه له خواي گه وره ؟

شيخيش وه لامى دايه وه به وهى كه فهرمووى :

جگه له م شوي نه ويشت ته وه مان خسته روو كه يه كتاپه رستى عياده ت ، ته وه يه كه
خواي په روه ردگار به تاك و ته نها بپه رستين له عياده ته كا نماندا ، به وهى كه هيچ يه كي ك
نه په رستين جگه له خواي په روه ردگار به هيچ شتي ك له جوړه كاني په رستش .

ته وه شتي كي روون و زانراوه كه سه ربړين نزيك بوونه وه يه ، مرو ف پي ي نزيك
ده بيت وه له په روه ردگاري ، چونكه خواي په روه ردگار فهرمانى پي ده كات له م تايه ته يدا
: ﴿ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ﴾ (الكوثر : ۲) ، وه هه موو نزيك بوونه وه يه كيش عياده ته ، كه وا بوو
ته گه ر مرو ف شتي ك سه ربړيت بو جگه له خواي په روه ردگار گه وره دانان بيت بو ي و زه ليلى
ونزيك بوونه وه بيت بو ي ... وه كو چو ن نزيك بوونه وه و به گه وره دانانى په روه ردگار بيت ،
به م كار ه ده بيت به موشريك وهاوه ئېرياره ر ، وه ته گه ر بيت به موشريك خواي په روه ردگار
ته وهى روون كرده ته وه كه به هه شتي له سه ر موشريك حه رام كرده و شوين وجي گه ي
ئاگري دوزه خه .

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱]

ئە روانگەى ئەووە ئەلێن : ئەوێ كە هەندێك ئە خەلكى ئەنجامى دەدەن ئەسەرپەین بۆ قەبرەكان - قەبرى ئەوانەى كەوا گومان دەكەن پیاوچاكن , هاوئەپیاردانە و مەروڤ ئەتائین دەردەكات , وە ئامۆژگاریشم بۆ ئەو كۆمەڵانە ئەوێهە كە تەوبە بكەن ئەوێ كە دەیانكرد , وە ئەگەر تەوبەیان كردوو گەرانەو بۆ لای خوا و سەرپەینیان تەنها بۆ ئەو ئەنجامدا هەر وەكو چۆن نوێژ و ڕۆژوو تەنها بۆ ئەو ئەنجامدەدەن , ئەوا خۆى پەرورەدگار ئە تەوانەكانى پێشووێ خۆش دەبێت , هەرورەكو خۆى پەرورەدگار ئەفەرموێت : ﴿ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنِّي نُهَوِّئُهُم بِمَا قَدْ سَلَفَ ﴾ (الأنفال : ٣٨) ، واتە : ئەى پەيامبەرى خوا ﷺ بە كافران بڵێ : ئەگەر كۆڵبەدەن و وازبەهێنن , ئەو بێگومان چاوپۆشى ئەگوناھى رابوردوویان دەكرێت .

بەلكو خۆى پەرورەدگار ئەوێهە زیاتریان بۆ دەكات و دەداتى , و تەوانەكانیان بۆ دەگۆرێت بەچاكە , هەرورەكو چۆن فەرموێت : ﴿ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَكَانُوا قَتْلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزُنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ (الفرقان : ٦٨ - ٧٠) ، واتە : هەرورەها ئەوانەى كە هێچ جورە پەرستراویكى تر ئەگەل خوادا ناپەرەسن , و كەسیش ناكۆژن - كە خوا كوشتنى حەرام كەربێت - مەگەر بەحەق و ڕەوا نەبێت , هەرورەها زینا ناكەن و نزىكى ناكەونەو , جا ئەوێ ئەو جورە كارە خراپانە ئەنجام بدات , ئەو تەوشى سزا و ئازار و ریسواى دەبێت ئە دواڕۆژیشدا ئازار و سزایى بۆ چەند بەرامبەر دەكرێت و بەزەلیلى و خەجالەتى و شەرمەزارییەوێ ژيانى تێدا بەریتەسەر , مەگەر ئەو كەسەى كە تەوبە بكات و باوەر بەهێتێت و كار و كەردەوێ چاكە ئەنجام بدات , ئائەو جورە كەسانە خۆى

پهروهردگار کار وکرده وه خراپه کانیشیان بۆ ده گوریت به چاکه ، چونکه ههمیشه و بهردهوام خوی پهروهردگار لیخوشبو ومیهره بانه ^(۱) .

(حوکمی به کارهینانی جادو)

بۆ خوشه ویستی خستنه نیوان ژن و میرده وه !!!)

پرسیار : پرسیار کرا له شیخی بهرپر (محمد بن صالح العثیمین) - به ره حهت بیته - : سه بارهت به حوکمی خوشه ویستی خستنه نیوان ژن و میرده وه به به کارهینانی جادوو .

به ریژیشیان وه لای دایه وه : ئەم کاره حهرامه و دروست نیه ، ئەمه پیی دهوتریت : (**الْعَطْفُ** : خوشه ویستی خستنه نیوان) ، وه به وهش که جیابونه وهی لی ده که ویتته وه دهوتریت : (**الصَّرْفُ** : له یهك دابرا و جیابونه وه) ، و ئەمهش ههروه ها حهرامه و کفر و هاوه لپیردانه ، خوی گه وه ئەفه رمویت : ﴿ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ قِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَعْلَمُونَ مِنْهُمَا مَا يَفْتَرِقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا يَأْذِنُ اللَّهُ وَيَعْلَمُونَ مَا يَصْرِفُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَقٍ ﴾ (البقرة : ۱۰۲) ، واته : ئەوانیش هیچ شتیکیان فیری کهس نه ده کرد تا پییان تهوت ، ئەم کاره یی به بۆ تاقیکردنه وهیه و خۆت کافر مه که ، وه لییانه وه شتی وافیرده بوون که ژن و میردی پی له یهك جیابکه نه وه ، ئەو جادوو گه رانه ناتوان هیچ زیانیك به کهس بگه یه نن مه گه ر وستی خوی له سه ر بیته ، ئەو خه لکه سه رگه رانه ههمیشه فیری شتیك ده بن که زیانیان لیده دا و سودی نیه بۆیان

(۱) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : الشيخ محمد بن صالح العثيمين . رجعة الله تعالى . : ص ۷۸] .

، ینگومان دهشزانن که تهوهی کاری وایکړدییټ و شتی وایرېبویټ لهو دنیا هیچ بهش و بههرهیه کی دهست ناکه ویت (۱) .

(شله ژان و نه خوشیه دهرونیه کان)

به چاوهزار و موروو هه لئو اسین چاره سهر ناکریت)

پرسیار کړا له شیخ (عبدالله بن عبدالرحمن الجبرین) : تایه دروسته بوم چاوهزار و موروو هه لئو اسم به خومدا له کاتیکدا که من تووشی شله ژانی و نه خوشی دهرونی بوم ؟

نه ویش وه لای دایه وه که : دروست نیه هه لئو اسینی چاوهزار و موروو له بهر هاتنی نه هی له م کاره ، به لام روقیه کردن به قورئان دروسته ، یان به دوعا و پارانه وانه ، به تاییت بهو دوعا و پارانه وانه کی که له پیغه مبه ره وه ﷺ هاتون و زور کردوونی ، له گه ل نه نجامدانی کرداره چاکه کان ، و به په ناگرتن به خوا له خراپه و شه پری شه یتان ، و دوور که وتنه وه له تاوان و نه نجام دهرانیسی ، نه مانه هه مووی حه وانه وه و نارامی و ژیانیکی خوشبهخت دروست ده که ن (۱) .

(حوکمی دانانی چه قو له ژیر سهری منال)

وهکو پاریزهرو په نادره چیه ؟)

(۱) [فتاوی المرأة المسلمة ، اعتنی بها ورتبها : أبو محمد أشرف بن عبدالله المقصود ، والفتوی ل : الشيخ محمد بن صالح العثیمین . رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى . : ص ۱۴۸] .

(۱) [موسوعة الأحكام والفتاوی الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدین محمود السعید ، الفتوی ل : الشيخ عبدالله بن الجبرین . رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى . : ص ۱۲۲] .

پرسیار : دهینین هه نديك له خه لگي چه قو له لای مندا له بچكو كه يان داده نین و نه لین : ئەمه بو ئه وهيه ئيتر جنوكه نزيكيان ناييته وه !!! تايه ئەم كرداره راست و دروسته ؟

وهلام : ئەم كرداره خراپه و هيچ بنه وايه كي نيه له راستيدا ، نه خامدانيشي دروست نيه ، به لكو شهرعي وايه و ئه وهيه كه په نايان بدهي له هه موو روويه كه وه به وشه تيرو ته سه له كاني خواي په روهر دگار له هه موو جنوكه و گيانله به ريكي زيان به خش .

ههروه كو چون ئەم كار له پيغه مبهري خواوه هاتووه و جيگير بووه كه په ناي هه ردوو كچه زاكي - حسن و حسين - كه كوره كاني عه لين - په زاي خوا له خويان و باوكيشيان بيت - بهم زيكره داوه ^(۱) ، ههروها شهرعیشه و دروسته بپاريته وه بويان كه خواي گه وره بيانپارييت له هه موو خراپه يهك ، پاشان سه بارته به چه قو يان جگه له وه له جوړه كاني ئاسن و دار و جگه له مانهش به بيروباوهرې ته وې كه دهيانپارييت له جنوكه ، ئەمه تاوانه و دروست نيه ، وه ههروها هه لواسيني مووو به قه دياندا ، ئەمه ئه وهيه كه پي دي دوتريت (تائم) ، به هيچ شيويهك دروست نيه ، له بهر ئەم فهرموده يه پيغه مبهري خوا ﷺ كه ته فهرمويت : « مَنْ تَعَلَّقَ نَمِيْمَةً ، فَلَا أَمَّ لِلَّهِ لَهُ » ^(۱) ، واته : هه كه سيك موورويهك به خويدا هه لواسيت ، تهوا خواي په روهر دگار ته واوي بو نه كات . وه له ريوايه تيكي ترا

(۱) ههروكو له فهرموده ي (ابن عباس) به وه . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا . هاتووه كه پيغه مبهري خوا ﷺ په ناي حه سدن و حوسه يني دده . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا . به وې كه دهيفه رموو : « أُعِيدُكُمْ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ ، مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَةٍ ، وَمِنْ كُلِّ غِيْنٍ لَامِيَةٍ » (صحيح سنن أبي داود ، برقم : ۴۷۳۷) .

(۱) (رواه أحمد في مسنده بهذا اللفظ ، وضعفه الألباني في الضعيفة ، برقم : ۱۲۶۶ ، و ضعيف الجامع ، برقم : ۵۷۰۳ وفي غيرها) .

هاتوو كه : « مَنْ تَعَلَّقَ تَمِيمَةً ، فَقَدْ أَشْرَكَ » ^(۱) ، واته : هەر كهسێك مووروپهك بهخویدا ههلواسیت ، ئەوا هاوهرلی بۆ خوای پهروهردگار بېیاردانه .

خوای پهروهردگار هه موو موسلمانان سهركهوتوو بکات بۆ شارهزابوون لهتاین ، وجیگیریان بکات لهسهری ، وئیمه وئەوانیش په نابدات له هه موو ئەوانه ی پێچهوانه ی شه رعه پاکه که یه تی ^(۲) .

(حوکمی نه زکردن بۆ جگه له خوای پهروهردگار)

پرسیار : حوکمی نه زکردن (النذر) بۆ جگه له خوای پاک و بێگهرد چیه ؟

وهلام : نه زکردن بۆ جگه له خوای پهروهردگار شيرك و هاوهرلېياردانه ، چونكه به گه وهره دانانی ئەو كه سه يه كه نه زه كه ی بۆ ده كریت ، و نزيك بوونه وه يه لیی به و كار ه ، وه به وه فاكردن و نه نجامدانی ده بیته به عیبادهت بۆ ئەوه ی ئە گهر نه زه كه گوێراپه لی خوای پهروهردگار بیته ، و عیبادهتیش ده بیته به ته نها بۆ خوای پهروهردگار بیته به به لگه يه کی زۆر ، له وانه : ئەم فەرمووده يه ی خوای بالادهسته : ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ۲۵) ، كه وابو ئە نجامدانی صدقه كردن بۆ جگه له خوای پهروهردگار شيرك و هاوهرلېياردانه ^(۱) .

(۱) [رواه أحمد في مسند ، برقم : ۱۷۴۲۲ ، وصححه الألباني في الصحيحه ، برقم : ۴۹۲ ، و صحيح الجامع ، برقم : ۶۳۹۴ ، وفي غيرها] .

(۲) [فتاوى المرأة ، جمع وترتيب : محمد المسند ، والفتوى ل : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز - رحمه الله تعالى . ص ۱۳] .

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱ / ۱۸۳] .

(حوکمی داوای فریاکهوتن له پیغه مبه‌ران . عَلَیْهِمُ السَّلَامُ .

و له پیاوچاگان له‌ژیانیان و پاش مردنیان)

پرسیار : حوکمی داوای فریاکهوتن له پیغه مبه‌ران . عَلَیْهِمُ السَّلَامُ . و پیاوچاگان - به‌رحمت بن - له‌ژیانیاندا و له‌پاش مردنیان بۆ لابرندی خراپه و به‌ده‌سته‌ینانی چاکه ، وه هه‌روه‌ها حوکمی ته‌وه‌سول پێک‌کردنیان له‌و دوو حاڵه‌ته‌دا - واته : بۆ جی به‌جێکردنی پێداویسته‌کان و بۆ به‌جێهێنانی مه‌به‌سته‌کان - ئایه ئه‌مه دروسته یان نه ؟

وه‌لام : سه‌بارهت به‌ داوای فریاکهوتن له‌مردووان له پیغه مبه‌ران - عَلَیْهِمُ السَّلَامُ . و جگه له‌وانیش دروست نیه ، به‌ئکو شیرکی گه‌وره‌یه ، وه سه‌بارهت به‌ داوای فریاکهوتن له که‌سیکی زیندوی ئاماده‌ بوو داوای فریاکه‌وتنیک لێی له‌شتیک که‌ توانای تێیدا هه‌بی‌ت هه‌یچی تێدا نیه ، له‌به‌ر ئه‌و فه‌رمایشی خوای بالاده‌ست که له‌چیرۆکی پیغه مبه‌ر موسادا - عَلَیْهِ السَّلَامُ . فه‌رموویه‌تی : ﴿ فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ ﴾ (القصص : ١٥) .

وه سه‌بارهت به‌ داواکردن له زیندوان یان مردووان یان پیغه مبه‌ران - عَلَیْهِمُ السَّلَامُ . و جگه له‌وان : به‌خودی خۆیان ، یان به‌ جاهیان ، یان به‌ حه‌قیان ئه‌وا دروست نیه ، به‌ئکو ئه‌م کاره بیدعه‌یه و له رێگه‌کانی شیرکه ^(١) .

(١) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ١

(داوای یارمهتی کردن له قهبری پیاوچاکان)

و سوپانهوه به دهووریدا و نه زبۆکردن و کردنیان به وهسیله له لای خوای گهوره حوکمی

(چیه ؟)

پرسیار : حوکمی داوای یارمهتی کردن له قهبر و پیاوچاکان و سوپانهوه به دهووریدا ، وه ته بڕۆك کردن به بهرده کانی ، و نه زبۆ کردن ، و سییه کردن بۆیان له سهرد گۆره کانی و کردنیان به وهسیله له لای خوای گهوره چیه ؟

وهلام : داوای یارمهتی له قهبر و پیاوچاکان یان نه زبۆکردنیان و به واسیته بۆ لای خودا بۆ تهو داواکردنه یان شیرکی گهورهیه و مرۆڤ دهردکا له ئاینی ئیسلام ، و مانه وهی ههتا ههتای پیویست ده بیته له سهرد تهو که سهی له سهردی بمریت . وه سهبارهت به سوپانهوه به دهووری گۆردا و سییه بۆ کردنیان بیدعهیه ، و نه نجامدانی حهرامه ، و وهسیلهیه کی گهروویه بۆ عیبادهتی ته هله کهی جگه له خوای گهوره ، جاریوا هیه شیرکه ته گهر مه بهستی تهو بهیته که مردووه که بهم کاره سوودی پیده گهیه نیته یان زهره ریکی له سهرد لاده دات ، یان مه بهستی ته و افه کهی نزیکبونه وه بیته له مردووه که ^(۱) .

(حوکمی خوای پهروهردگا چیه سهبارهت به وه که سانهی که سهربیرین ده کهن له سهرد)

(مه زرگاگاندا)

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱

پرسپيار : حوكمى خواي پهروهردگار چيه سه بارهت بهو كه سانهى كه سه برپين ده كه نه له سه مره زرگانان ، و داواى فرياكه وتن و يارمه تى و سوود پيگه يانندن و زهره ر ليدو وركردنه ويان ليدنه كهن ؟

وه لّام : سه برپين له سه مره زرگانان شيركى گه وړه يه ، هدر كه سيك ته م كار ه نه نجام بدات ته وه نه فرهت ليكراوه ، به جيگري هاتووه له عه ليه وه ﷺ كه پيغه مبهى خوا ﷺ فه موويه تى : « لَعَنَ اللَّهُ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ » ^(۱) .

(حوكمى خواي پهروهردگار چيه سه بارهت بهو كه سانهى كه لهو سه برپاوانه ده خوڼ كه بو مه زرگانان كراوون ؟)

پرسپيار : حوكمى خواي پهروهردگار چيه سه بارهت بهو كه سانهى كه لهو سه برپاوانه ده خوڼ كه بو مه زرگانان كراوون ؟

وه لّام : هدر كه سيك لهو سه برپاوانه بخوات تاوان باره ، له بهر ته م فه رمايشته يه ي خواي پهروهردگار : ﴿ حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أَهْلٌ لِّغَيْرِ اللَّهِ بِهِ

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱

وَالْمُنْحَنِقَةُ وَالْمُؤْفُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ
﴿ المائدة : ٣ ﴾ ^(١) .

(واتای په‌رستش - العبادە - چیه ؟)

پرسیار : واتای په‌رستش - العبادە - چیه ؟

وه‌لام : واتای په‌رستش - العبادە - بریتیه له :

به په‌رستراودانان و زه‌لیلی ته‌نها بۆ خوای گه‌وره و به‌ته‌نهایى و ملکه‌چ بوون بۆى
به‌ئه‌نجامدانى ئه‌وه‌ی که فه‌رمانى پیده‌کات ، له‌گه‌ڵ وازه‌ینان له‌وه‌ی که نه‌ه‌ی و یاساغی
لیده‌کات .

زانیان پیناسه‌ی په‌رستش - العبادە - ده‌که‌ن به‌وه‌ی که :

ناویکی کۆکه‌ره‌وه‌یه هه‌موو ئه‌و شتانه‌ی ده‌گریته‌وه که خوای په‌روه‌ردگار خۆشى
ده‌وێت و پێی رازیه ^(١) .

(حوکمی داواى فریاکه‌وتن له‌ که‌سى مردوو و ئاماده‌نه‌بوو)

^(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد‌الرزاق الدويش : ١ / ٢٠١] .

^(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد‌الرزاق الدويش : ١ / ٧٦] .

پرسیار : ئایه داوای فریاکهوتن له کهسی ئاماده نه بوو یان مردوو کوفری گه وریه ؟
وهلام : به ئی ، داوای فریاکهوتن له مردوان و ئاماده نه بووان شیرکی گه وریه ، و ئهو
 کهسی که نه نجامی بدات له ئاینی ئیسلام ده رده چیت ، له بهر ئهم فهرمایشتهی خوای
 پهروهردگار که ده فره مویت : ﴿ وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ
 إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴾ (المؤمنون : ۱۱۷) ، وه ئه وهش که فره مویت : ﴿ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ
 لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا
 مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ ﴾ (فاطر : ۱۳ - ۱۴) (۱) .

(حوکمی ته وه سولکردن به ناوه کانی خوای پهروهردگار)

پرسیار : خوای بالاده ست فره مویت : ﴿ وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ﴾ (الأعراف : ۱۸۰) ، حه قی ئهو که سه چیه که ته وه سول ده کات بۆ لای خوای پهروهردگار به
 ناو وسیفه ته ته واو وچاکه کانی ؟ وه ئایه ئه بیته ته وه سول بکات به ده دانه له ناوه کانی خوا
 یان زیاتر ، یان ته وه سول بکه ین بهو ناوانه ی که گونجاون له گه ل ئهو داواکارییه و
 نه نجامدانی ؟

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱

وهلام : داواکردن له خوا به ناوه جوانه کانی وه ته وه سول پيښکردنی ريښه پيښدراوه له
شعرعي پيروزدا ، له بهر نهم ووته يه ي خواي گه وره که ده فره مويت : ﴿ وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا ﴾ (الأعراف : ۱۸۰) .

وه ته وه فره موده يه ش که نيمامي ته حمد ريوايه تي کردوه له فره موده ي (ابن مسعود)
سه وه ﷺ که پيغه مبهري خوا ﷺ فره مويه تي : « مَا أَصَابَ أَحَدًا قَطُّ هَمٌّ ، وَلَا حَزَنٌ ؛
فَقَالَ : اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ، وَابْنُ عَبْدِكَ ، وَابْنُ أَمَتِكَ ، نَاصِيَتِي بِيَدِكَ ، مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ ،
عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ ؛ أَسْأَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِكَ
، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ ، أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رِيعَ قَلْبِي ،
وَنُورَ صَدْرِي ، وَجَلَاءَ حُزْنِي ، وَذَهَابَ هَمِّي ، إِلَّا أَذْهَبَ اللَّهُ هَمَّهُ ، وَحُزْنَهُ ، وَأَبْدَلَهُ مَكَانَهُ
فَرَجًا » ، قَالَ : فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ! أَلَا نَتَعَلَّمُهَا ؟ فَقَالَ : « بَلَى يَنْبَغِي لِمَنْ سَمِعَهَا أَنْ
يَتَعَلَّمَهَا » (۱) ، واته : هيچ به كيڅ هه رگيز هيچ هه م و غه ميڅي توش ناييت ، و بليت :
خوايا من به نده ي تو م ، مندالي به نده ي تو م ، و مندالي ته مه ي تو م هه موو شتيڅي من
به ده ستي تو يه ، برياري تو له مندا جيبه جي دهن ، داوات ليده كه م به هه موو ناويك كه
هي تو يه وناوي خوتت پيناوه ، يان به كيڅ له دروستكراوه كاني خوتت پي فيركرووه ، يان
دات به زانده له په ياميكتدا ، يان به په نهاني هيشتووته ته وه له لاي خوتدا : قوراني
پيروز بكه به به هاري دلم ، و روناكي سنگم ، و نه هيشتني بيتاقتيم ، و رويشتني
خه فت و غه م ، ئيلا خواي بالا ده ست بيتاقتي و خه م و خه فت دوبات و نايه يليت ، وه

(۱) [رواه أحمد في مسنده ، وصححه الألباني في الصحيحة ، برقم : ۱۹۹ ، وفي صحيح الترغيب والترهيب ،
برقم : ۱۸۲۲] .

شوينه كهى بؤ دهگوريت بهخوشى . ووتيان : ئهى پيغه مبهري خوا ﷺ بؤ فيرى نهين ؟
 فهرمووى : بهلئى دهبيت ههريه كيك بيستى فيرى بيت .

وه داواكار دهتوانيت داوا بكات له پهرهردگار بههر ناويك له ناوه پيروزه كانى كه ناوى
 خوى پي ناوه , يان پيغه مبهري خوا ﷺ ناوى پي ناوه , وه ههريه كيكيان هه ئېزيريت كه
 دهگونجيت له گهل داواكاريه كهيدا ئهوه باشته , وهكو : ئهى (الْمُغِيث) بارانم بؤ ببارينه ,
 ئهى (الرَّحْمَن) رحيم پي بكه , ئهى (رَبِّ) سى ليم خوشبه و رهحم پى بكه , ههرتوى
 توبه وهرگر و بهرحم ... وَاللَّهُ التَّوْفِيقُ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ ^(۱) .

(حوكمى روقيه كردن و ته مائمه هه ئواسين چيه ؟)

پرسیار : حوكمى روقيه كردن و ته مائمه هه ئواسين چيه ؟

وهلام : ئهو روقيه يهى كه ريگه پي دراوه له شهردا ته گهر به قورئان , و به ناوه
 پيروزه كانى خوا و به دوعا و زيكره ريگه پي دراوه كان و ئهوهشى هاوشيوهى ئهوه بيت له گهل
 باوهريون بهوهى كه ئه مه ته نها هوكاره , و خاون زهره و سوود و شيفا ته نها خواى پاك و

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء , جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱

بیگهرده ، له بهر ئهم فهرمودهیهی پیغه مبهری خوا ﷺ که فهرموویهتی : « لا بَأْسَ بِالرُّقْبَةِ مَا لَمْ تَكُنْ شِرْكَاً » ^(۱) ، واته : روقیه کردن هیچی تیدا نیه ته گهر شیرکی تیدا نه بیته .

پیغه مبهری خوا ﷺ خۆی کردوویهتی و روقیه یشیاان خویندۆته سهری .

وه سهبارهت بهو روقیهیهی که نههی له سه ره ئهو روقیهیه که پیچه وانهی ئه وهیه باسما ن لیوه کرد ، هه ره کو چۆن ئه هلی عیلم به ئاشکرا باسی لیوه ده که ن .

وه سهبارهت به هه ئواسینی ته مائ دروست نیه جا له قورئان بیته یان جگه لهو بیته ، له بهر گشتیتهی ئهو فهرمودانهی که هاتوو لهو بارهیه وه ^(۱) .

(ئایه سویند خواردن به جگه له خوای پهروهردگار دروسته ؟)

پرسیار : ئایه سویند خواردن به جگه له خوای پهروهردگار دروسته ؟

وه ئام : سویند خواردن به جگه له خوای پهروهردگار دروست نیه ، له بهر ئهم فهرمودهیهی پیغه مبهری خوا ﷺ : « أَلَا إِنَّ اللَّهَ يَنْهَاكُم أَنْ تُخَلِّفُوا بِآبَائِكُمْ ، فَمَنْ كَانَ خَالِفاً فَلْيُخْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ » ^(۱) ، واته : وریابن خوای پهروهردگار نههی لیکردوون

(۱) [رواه مسلم] .

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدوبش : ۱]

/ ۳۱۶] .

(۱) [متفق علیه] .

که سویند به باوبایرانتان بخۆن ، ههه کهسیک سویند دهخوات ئهوا با تهنها بهخوا سویند بخوات یان بیدهنگ بیت . وه له ریوایهتیکی تری (أبي داود و النسائي) له (أبو هريرة) وه رضي الله عنه بهمهرفوعی هاتوو : « لَا تَحْلِفُوا بِأَبَائِكُمْ وَأُمَّهَاتِكُمْ ، وَلَا تَحْلِفُوا بِاللَّهِ إِلَّا وَأَنْتُمْ صَادِقُونَ » ^(٢) ، واته : سویند مهخۆن بهباوکان و دایکانتان و سویند مهخۆن بهخوا ئیلا بهراستی نهبیت .

ئهوهشی که (أبو داود و الترمذي) ریوایهتی دهکهن به سهنهدیکی (صحيح) له پیغهمبهری خواوه صلی الله علیه و آله که فهرمویهتی : « مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ » ، واته : ههه کهسیک سویند بخوات به جگه لهخوای پهروهردگار ئهوا کوفری کردوو یان هاوهلی بریارداوه ^(١) .

(حوکمی سویندخواردن به قورئان ، یان به

جگه لهخوای پهروهردگار)

پرسیار : ئایه سویندخواردن به قورئان دروسته ؟ وه ئایه سویندخواردن به جگه لهخوای پهروهردگار دروسته ؟

وهلام : سویندخواردن به قورئان دروسته ، چونکه کهلام و گوشتاری خوای پهروهردگاره ، وه کهلام و گوشتاریش سیفهتیکه له سیفهتهکانی خوای بالادهست ، وه سهبارهت به سویندخواردن به جگه لهخوای پهروهردگار دروست نیه ، لهبهه ئهه

(٢) [رواه أبو داود ، والنسائي ، وصححه الألباني في صحيح سنن أبي داود ، برقم : ٣٢٤٨ ، وفي صحيح سنن النسائي ، برقم : ٣٧٦٩] .

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ١ / ٣٥١] .

فهرموده يه ي پيغه مبهري خوا ﷺ كه فهرمويه تي : « مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ » ، واته : هدر كه سيك سويند بخوات به جگه له خوي پهره ردگار نهوا كوفري كړدوه يان هاوه لى برپارداوه ^(۱) .

(دروستكردنى مزگهوت له سهر گوري پياوچاكان ، و نويزكردن تييدا)

پرسپار : تايه دروستكردنى مزگهوت له سهر گوري پياوچاكان دروسته ؟ وه تايلا لهو مزگهوتانه دا نويزكردن دروسته له گه له هه بوني مزگهوتي تر كه گوريان تييدا نيه له خودي نهو شاره ؟

وه لام : دروستكردنى مزگهوت له سهر گوري پياوچاكان دروست نيه ، و نويزش دروست نيه لهو مزگهوتانه دا له بهر نه فهرموده يه ي پيغه مبهري خوا ﷺ كه فهرمويه تي : « لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى إِتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ » ^(۱) ، واته : خوي پهره ردگار نه فرين و له عنه تي كړدوه له جوله كه و خاچ په رستان ، چونكه گوري په يامبه رانيان كړدوه به مزگهوت و شوين نويز .

وه له بهر نهو فهرموده يه ش كه فهرمويه تي : « أَلَا وَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ ، أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ فَاِئْتِي أَمْهَاطِكُمْ عَنْ ذَلِكَ » ^(۲) ، واته : بزنان كه ته وانه ي پيش نيوه گوري پيغه مبهران و پياوچاكانيان ده كړده

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱]

/ ۳۵۷] .

(۱) [متفق عليه] .

(۲) [رواه مسلم] .

مزگهوت و شوین نوێژ ، بۆیه نه کهن ئێوه گۆرهکان بکهن به مزگهوت ، من یاساغیتان لێده کهم لهو کاره .

وه له (جابر) ی کوری (عبدالله) رضی الله عنه وه له پیغه مبهری خواوه صلی الله علیه و آله ده گیریته وه که : « أَتَاهِيَ أَنْ يُجِصَّصَ الْقَبْرُ ، وَأَنْ يُقْعَدَ عَلَيْهِ ، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ » ^(١) واته : یاساغیکردوه له وهی که گۆر گهچ و هاوشیوه کانی بکریت ، وه له وهی که له سهری دابنیشریت ، وه له وهش که بینای له سهر دروست بکریت ^(٢) .

کۆمه له فهتوایهك سهبارت به

(١) [رواه مسلم] .

(٢) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ١

/ ٤٠٤] .

یهکتایه رستی له پهروهردگاریتیدا

[فَتَاوَى فِي تَوْحِيدِ الرُّبُوبِيَّةِ]

(حوکمی جویندان وقسه کردن به رۆژگار و زه مانه)

پرسیار : کرا له شیخی بهرینز : له باره ی حوکمی جویندان و قسه کردن به رۆژگار و زه مانه ؟

وهلام : جویندان و قسه کردن به رۆژگار ده بیئت به سی به شه وه :

به شی یه کهم : ئه وه یه که ته نه ها مه به ستی هه والدانیهکی رووت و په تیه ، به بی لۆمه کردنی ، ئه مه یان دروسته وه کو ئه وه ی بلای : هیلاک بووین له گهرما ، یان له سه رمای ئه م رۆژه ، یان هاوشیه ی ئه مانه ، چونکه کرده وه کان هه موو به نیه تی دلن ، وه ووته کهش چاکه ، چونکه ته نه ها بۆ هه والدانه .

بەشى دووهم : جۆينىدات بە رۆژگار و زەمانە ئەسەر ئەوەى كە ئەو - واتە : رۆژگار و زەمانە - کردار کارەكەيە (الفاعل) ، وەكو ئەوەى مەبەستى بە جۆيندانه كەى بە رۆژگار و زەمانە لەبەر ئەوەيە كە رۆژگار کاروبارەكان دەگۆرئ بۆ چاك و خراب ، ئەمەيان هاوئېرىاردانى گەورەيە ، چونكە بېروباوەرى وايە كە ئەگەلّ خوادا دروستكارىكى تر هەيە ، ئە كاتيكدا كە پروداوەكان دەداتەپالّ جگە ئەخواى پەرورەردگار .

بەشى سېيەم : جۆيندەدات و قسەدەكات بە رۆژگار و زەمانە ، و بېروباوەرى وايە كە کرداركار (الفاعل) تەنها خوايە ، بەلام جۆينى پيئەدا - واتە : بە رۆژگار و زەمانە - چونكە شويىنى کاروبارە ناخۆشەكانە ، ئەمەشيان هەر حەرەمە ، چونكە ئەو ئارامگرتنەى كە پيويستە بيگرئ نايهيلىت ، بەلام كوفر و بىباوەرى نيە ، چونكە راستەوخۆ جۆين بەخواى پەرورەردگار نادات ، چونكە بيگومان ئەگەر بيئو راستەوخۆ جۆين بەخوا بدات ئەوا كافر و بىباوەر دەبيت^(١) .

(حوكمى رۆيشتن بۆ لاى قانچى و جادوباز)

پرسیار : پرسىار سەبارەت رۆيشتن بۆ لاى قانچى و جادوباز ؟

(١) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : الشيخ محمد بن صالح العثيمين . رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى . : ص ٥٤ . ٥٥] .

وهلام : ڕۆیشتن بۆلای قالیچی و جادوباز بۆ چارهسهر و هاوشییهی ههرامه ، ههتا بیروباوهریشی واییت که سوود بهدهستی خواجه و ئهوهی ئهوان دهیکهن تهنها هۆکاره ، لهبهر بهلگهی صهریح و صهحیح که لهو بارهوه هاتوه ^(۱) .

(حوکمی باوهڕپوون بهوهی که جگه لهخوای گهوره دهستی لهبهڕپوه بردنی ئهرز و

ئاسمانهکاندا ههیه)

پرسیار : ئایه ئهوه کهسهی که بیروباوهری وایه کهسی تریش دهستی ههیه لهبهڕپوه بردنی ئهرز و ئاسمانهکاندا جگه لهخوای گهوره بیباوهره ؟

وهلام : ههركهسی بیروباوهری واییت ئهوه بیباوهر و کافره ، چونکه هاوهلی بۆ خوای تاک وتهنها بریارداوه له پهروهردگاریتیدا ، بهلکو ئهم کاره کوفریکی سهخت تره له کوفری زۆرینهی ئهوه بت پهڕستانهی که هاوهلیان بۆ خوا دادهنا له یهکتاپهڕستی له پهڕستندا (واته له : توحید الألوهیه) دا ^(۱) .

(ئایه له مڕوقدا که سیك ههیه ڕۆزی به دهست بییت ،

یان زهرهرو زیان لابادات ؟)

^(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱ / ۶۱۰] .

^(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱ / ۵۸] .

پرسیار: تايه له مروّځدا هه يه پژوی بو جگه له خوی له دوستکراوه کانی تر بدات و پژوی بپیږي؟ پان زهره و زیانیان له سهر لابات و لییان دوورځاته وه؟

وهلام : خوای په‌روه‌ردگار خوۋی به‌تاک و ته‌نها رۆزیده‌ره و خاوه‌ن هی‌زه و پته‌وه ، وه هه‌ر ته‌ویشه وه‌لامی ناچار ده‌داته‌وه ته‌گه‌ر داوای لی‌بکات ، خراپه و زه‌ره‌ر و زیان لا ده‌بات ، وه سه‌باره‌ت به‌مروۋی زیندو خوای په‌روه‌ردگار کردونی به‌هۆکار له‌ په‌یداکردن و به‌رده‌ست هی‌نانی رۆزی و لادانی زه‌ره‌ر و زیان بۆ مروۋی‌کی تر به‌ئیزی خوای گه‌وره ، سه‌باره‌ت به‌ خودی خوۋی توانای له‌سه‌ر سوود و زیانی بۆ خوۋی وجگه له‌خوۋی نه‌ (۱) .

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ١]

کومه له فهتوایهك سهبارت به

یهکتایه رستی له ناو سیفهتدا

[فَتَاوَى فِي تَوْحِيدِ الْأَسْمَاءِ وَالصِّفَاتِ]

(حوکمی نهو پهپرانهی که ناوی خوای پهروهردگاریان تیدایه)

پرسیار : ئیمه هندیك ثایهت له قورئانی پیروژ له هندیك قورئان ویاداشت دهبینینهوه هروهکو چوَن [بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ] دهبینینهوه که لهسهرتای هندیك پهپره یان نامهدا نوسراونهتهوه ، ثایه چی بکهین بهو ثایهتانه لهدوای خویندنهوهیان که له روژنامه یان نوسراو یان له نامهکاندا ؟ ثایه بیاندرپینین یان بیان سوتینین ، یان چیان لئی بکهین ؟

وهلام : پیویسته لهدوای خویندنهوهی قورئان و نهو پهپرانهی که باسکران بپاریزین یان بسوتینیرین ، یان لهزهویهکی پاکدا بنیژین ، بو تهوهی پاریزهر بیت بو تهو ثایهته قورئانیه و نهو ناوه پیروژانهی خوای پاک و بیگهرد له بی قهدری ، و دروستیش نیه فریدرینه ناو زباله و له

ناو بازاره كان ، و نابې لول بكرېت بۆ تهو شتانهى كه پېويستن بۆى ، يان رابخرېت بۆ ناخواردن ، و جگه له مانه ش ، ثم كارانه ده بېته سو كايه تى پيكردن و نه پاراستنى ... (وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِيْنَ) (۱).

(حوكمى پرسپاركرن له فالچى وتاله گران)

پرسپار : باوكم نه خوښ بوو ، نه خوښى دهر ونى هه بوو ، نه خوښه كهى ماوه يه كى زور دريژى خاياند ، لهو ماوه يه شدا چهند جاريك سهردانى نه خوښخانه مان پيكردوه ، به لام هه نديك له كهس و كاره كانمان ئاموژگارى تهو يان ليكردين كه بيبهين بۆ لاي ئافره تيك كه ته لېن : چاره سه رى ثم جوره نه خوښيانه ته زانې بكات ؛ هه روه ها ته لېن ته نها ناوه كهى به نئى ، خه به رتان پي ددهات كه چييه تى ، وه چاره سه رى بۆ داده نات ، كه و ابوو دروسته بروين بۆ لاي ثم ئافره ته ، خواى په روه ردگار پاداشتى خيرتان بداته وه .

وه لام : ثم ئافره ته و هاوشيوه كانيشى دروست نيه به هيچ شيوه يه ك پرسپاريان لى بكه يت و باوه ريان پي به ينيّت ، چونكه له برى جادو و باز و فالچين ته و انه ي ئيدعاى زانينى په نه انيه كان ده كهن ، و داواى يارمه تى له جنوكه ده كهن له چاره سه ركرديان و هه و الدانايان ، به صه حيحى هاتوه له پيغه مبه رى خواوه ﷺ كه فهرموويه تى : « مَنْ أَتَى عَرَافًا ، فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ ؛ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً » (۱) ، و اته : هه ر كه سى بچى بۆ لاي فالچيه ك يان جادو و بازنيك و پرسپار لى بكات له باره ي هه ر شتيكه وه ته و ا چل روژ نويشى لى وه رناگريّت .

(۱) [فتاوى المرأة ، جمع و ترتيب : محمد المسند ، و الفتوى ل : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز - رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى .

ص ۱۵] .

(۱) (رواه مسلم) .

وه هدر به صدحیحی هاتووه لئیوه که پیغه مبهری خوا ﷺ فهرموویه تی : « مَنْ أَتَى عَرَافًا ، أَوْ كَاهِنًا ، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ ؛ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ » (۲) ، واته : هدر که سی بچیت بۆ لای فالچی یان جادوباز یان ساحیر و باورپکات به وهی که نه یلیت نهوا کوفری کردوه به وه که دابه زیوه بۆ سهر موحه محمد ﷺ .

فهرمووده زۆره له سهر ته م بابه ته ، که وابوو پیویسته ئینکاری بکړی له سهر کاری ته م کومه له ، وه له و که سانهش که نه وړن بۆ لای ، پرسیاریشیان لئ ته کریت و باوریشیان پی ناکریت ، هه والیشیان بدریته کاربه دهستان و بهرپرسیاران تا کو سزایان بدن به وهی که شیاوه بویان ، چونکه وازه یان لیان وه وال نه گه یاندنیان زهره ده گه یه نی به کومه لگا ، وه یارمه تیان ده دات له سهر پیه له خه له تانی نه فامان پیان و پرسیارکردن لیان و باورپی کردنیان پیغه مبهری خوا ﷺ ته فهرمویت : « مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا ؛ فَلْيَغْيِرْهُ بِيَدِهِ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ ؛ فَلْيُلسِئْهُ ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ ؛ فَبِقَلْبِهِ ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ » (۱) ، واته : هدریه که له ئیوه خراپه یه کی بینی با به ده ست بیگوری ته گهر نه یتوانی نهوا به زمانی ته گهر نه یتوانی نهوا به دل پی ناخوش بیت ، وه ته مهش کزترین ولاوازترین باوره .

وه بیگومان هه وال گه یاندنیان به کاربه دهستان و بهرپرسیاران وه کو سه روکی ولات ، وه دهسته ی فهرمانکار به چاکه ، و دادگاگان له جومله ی ئینکاری کردنه له سهریان به زمان ، وه له یارمه تی دانه له سهر چاکه و له خوا ترسی ، خوی پهره وردگار هه موو موسلمانان

(۲) (رواه أصحاب السنن والحاكم ، وله شواهد كثيرة ، وقال الألباني : صحيح ، انظر : إرواء الغلیل : ۶۸/۷ ،

وصحيح الجامع الصغير : ۲۲۳/۳) .

(۱) رواه مسلم .

سهركهتوو بكات بو هه موو ئهوهی كه چاكسازی و سهلامهتیانی تیدایه له هه موو خراپهیهك
(٢) .

(٢) [فتاوی المرأة ، جمع وترتيب : محمد المسند ، والفتوى ل : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز - رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى .
: ص ٨٠٩] .

كۆمه له فهتوایهك سهبارت به

پرس و باسی قهزا و قهدهر

[فَتَاوَى فِي الْقَضَاءِ وَالْقَدَرِ]

(له بهروبوممه كانی باوهړبون به قهزا و قهدهر)

پرسیار : چوں بتوانین قهزا و قهدهر بکهینه یارمه تی دریک بو زیادهوونی باوهړی مړو فی موسلمان ؟

وهلام : باوهړبون به قهزا و قهدهر ده بیټ یارمه تیدهریک بیټ بو موسلمان له سهړ هم موو کارووباری تاین و دونیاشی ، چونکه باوهړی هیه که خوی په روهردگار ده سه لاتی له سهړ هم موو ده سه لاتی که ، و نه گهر ویستی بیټ شتی که بکات هیچ که سی که ناتوانی بیگوړیت ، جا نه گهر نه مانه ی زانی نه و کرداران نه نه نجام دده که ده یکه یه نیټ

به مه بهسته كې ، وه ئيمه ده زانين له وهی كه روښتو له ميژودا كه ئه ویش چنده ها سر كه وتنی گه وه ربوه كه موسلمانان تييدا سر كه تون له گهل كه می ژماره ياندا ، ئه مانه هه موو هوې باوه ريان بوو به په يمانی خواي په روه رگار و به قهزا و قه دهري ، وه به وهی كه كاروبار هه مووی به دهست خوښه تی (۱) .

(به شه كانی خه لكی له كاتی توشبونيان به به لا ومصيبهت)

پرسپار : پرسپار كرا له شيخي بهرېز : سهارهت به كه سيك كه نه گهر به لا و ناره حه تيه كي توشبيت توره دهبيت وپي ناخوشه ؟

به ريزيشيان له وه لا مدا فه رمووی :

خه لكی له كاتی توشبونيان به به لا ومصيبهت ده كرينه چوار پله و به شه وه :

پله ی يه كه م : تووره بوون و ناره حه تی كردن ، كه ئه ویش چهند جوړي كه :

جوړی يه كه م : به دل دهبيت ، كه ئه وهش تووره و ناره حهت دهبيت له خواي په روه ردگار و رقی دهبيت له و قه دهري كه خواي گه وړه هيناويه تيه سهری ، كه ئه مهش حه رامه ، و ده روايتيش بو بې باوه ربوون خواي گه وړه ئه فه رمویت : ﴿ وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَغْبُذُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ﴾ (الحج : ۱۱) ، واته : هه نديك له خه لكی هه يه ته نها له يه ك حاله تدا خوا په رستى ده كات ته گهر تووشی خير و خوشی بوو دلی پيخوشه ، خو ته گهر تووشی تاقيكردنه وه يه ك هات ، سوارى

(۱) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : الشيخ محمد بن صالح العثيمين . رحمه الله تعالى . : ص ۵۲] .

سهری خوئی ده بیټ و هه لده گهریته وه ، بهو حالته هی دونیا و قیامت له ده ست خوئی ده دات .

جوړی دووهم : به زمان ده بیټ ، وه کو پارانه وه به وه یل و کاول بوون و ویران بوون و هاو شیوه ی ئه مانه ، وه ئه مهش هه ر هه رامه .

جوړی سنیهم : به ئه ندامه کانی لاشه ده بیټ ، وه کو : پرومه ت روشاندن و سینه و یه خه دادرین و پرچ رنین ، و ئه وه ی هاو شیوه ی ئه مانه ن ئه مانه هه مووی هه رامن ، و نه بوونی ئه و ئارامگرتنه پیویستیه که ئه بی بگریټ .

پله ی دووهم : ئارامگرتن ، ئه وهش هه روه کو چو ن شاعیر له م هونراوه دا ئه ئی :

وَالصَّبْرُ مِثْلُ اسْمِهِ مُرٌّ مَذَاقُهُ لَكِنْ عَوَاقِبُهُ اَخْلَى مِنَ الْعَسَلِ

ئهم شته وا ئه بیټ که زو ر قورسه له سهری ، به لام ئارامی له سهر ده گریټ پیی خوش نیه ئه وه ی به سهر بیټ ، به لام باوه رکه ی ده پیاریزیت له وه ی تووړه و سه خله ت بیټ .

روودانی و روونه دانی وه کو یه ک نیه له لایدا ، ئه مهش پیویسته چونکه خوای په روه ردگار فه رمان ده کات به ئارامگرتن و ده فهرمویت : ﴿ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ (الأنفال : ٤٦) ، واته : ده بیټ خوگر و نه فه س دريژ بن ، چونکه به راستی خوای په روه ردگار له گه ل خوگر و ئارامگرانه .

پله ی سنیهم : رازیبوون ، به وه ی که مروژ رازی بیټ بهو به لا و مو صیبه ته له کاتی کدا که بوون و نه بوونی له لایدا وه کو یه ک بیټ ، بوون و روودانی له لایدا قورس و ناره حه ت نه بیټ ، وه ئه مهش سوننه ته و پیویست نیه ، له سهر ووته ی راست و ته واو ، وه جیاوازی له نیوان ئه م به شه و به شی پیش ئه مدا روون و ئاشکریه ، چونکه روودانی

موصيبت و ړوونه داني وه كويكه وايه له لاي تهو كه سهي كه رازيه پيى ، به لام سه بارته به تهوي پيش تهو به لا و موصيبت ته كه قورس وگرانه له سهرى ، به لام تارام ده گريټ له سهرى .

پله ي چواره م : سوپاس وستايش كردنى خوا ، كه تهمش به رزترين پله كانه ، و تهو ش به وى كه سوپاس وستايشى خوا بكه ديت له سهر ته وى كه تهو به لا و موصيبت ته وى هيناوه به سهرتدا ، له كاتيكا كه ده زانيت تهم موصيبت ته هو كاره بو سرپينه وى تاوانه كاني ، وه له وانه يه بو زياد كردنى چاكه كاني بيت ، پيغمبهري خوا ﷺ ته فرمويټ : « مَا مِنْ مُصِيبَةٍ تُصِيبُ الْمُسْلِمَ إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا عَنْهُ ، حَتَّى الشُّوْكَهُ يُشَاكُهَا »^(۱) ، واته : هيچ موصيبتيك تووشى هيچ كه سيكي موسلمان نايت ئيلا خوى په روه دگار ده يكاته هو سرپينه وى تاوانه كاني ، تنانته تهو دركش كه ده چيت به له شيدا^(۲) .

(نايه دوعا و پارانوه قهزا و به لا رته ده كه نه وه)

پرسپار : نايه پارانوه و دوعا قهزا و به لا رته ده كه نه وه ؟

وه لام : خوى پاك و بيگهر د دوعا و پارانوهى شهرع كرده ، وفهرمان به ته نجامداني ده كات ، هه روه كه ته فرمويټ : ﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾ (غافر : ۶۰) ، وه فرمويه تي : ﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴾ (البقرة : ۱۸۶) ، جا ته گهر هاتوو مروه هو كاري ريگه پيندراوى شهرعى ته نجامدا و پارايه وه تهو تهم كاره ي له قهزا و قهدهره ، و له م كاته دا ړوونكر د نه وى

(۱) [رواه البخاري ومسلم] .

(۲) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : الشيخ محمد بن صالح العثيمين . رحمه الله تعالى . : ص ۵۶ . ۵۷] .

قهزا نه گهر خوا ویستی لیبیت ، به جیگیری هاتوو له فهرمووده سه حیه کاندایه
 پیغه مبهری خواوه ﷺ که فهرموویه تی : « إِنَّ الْعَبْدَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ ، وَلَا
 يَرُدُّ الْقَدَرَ إِلَّا الدُّعَاءُ ، وَلَا يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ إِلَّا الْبُرُّ » ^(۱) ، واته : بهراستی جاریوا ههیه مروژ
 مه حروم دهیبت له پروزی به هوئی تاوانیکه وه که توشی بووه ، قهدهریش ههچ شتیک ره تی
 ناکاته وه جگه له دوعا نهیبت ، وه ههچ شتیک ته مه ن زیاده ناکات جگه له چاکه کاری
 نهیبت ^(۲) .

^(۱) [رواه أحمد ، والترمذي ، وابن ماجه ، وحسنه الألباني في صحيح الجامع الصغير ، برقم : ۷۶۸۷ ، دون قوله
 : « إِنَّ الْعَبْدَ لَيُحْرَمُ الرِّزْقَ بِالذَّنْبِ يُصِيبُهُ » ، وانظر : الصحيحة له ، برقم : ۱۵۴] .

^(۲) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱
 / ۱۵۹] .

چهند فهتوایهکی هه مه جوړ

[فَتَاوَى مُتَنَوَّعَةٌ]

(ئهستیره ناسهکان و زانیانی په نهانییهکان ؟)

و راستی کاریگه‌ری جادوو له سه‌ر مروڤ ؟

پرسیار : ئایا قسه‌ی ئهستیره ناسهکان راسته ؟ وه ئایا توانای ئهوه‌یان هه‌یه که هیچ شتی‌ک له په نهانییهکان بزانی ؟ وه ئایا جادوو کاریگه‌ری له سه‌ر مروڤ هه‌یه ، یان نه ؟

وه‌لام : ئهستیره ناسهکان هیچ شتی‌ک له په نهانییهکان نازانی قسه‌کردنیان تییدا ته‌نها له سه‌ر گومان و ئه‌گه‌ر و درۆیه ، بۆیه کاره‌که‌یان حه‌رامه ، له‌به‌ر ئه‌م فه‌رمووده‌ی خوای بالاده‌ست که فه‌رموویه‌تی : ﴿ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ﴾ (النمل)

(٦٥) . وه تهو فهرمودهيهى كه فهرموويه تى : ﴿ عَالَمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ ﴾ (الجن : ٢٦ . ٢٧) ، و جگه له مانهش له ثايهت و فهرموده كان .
وه سه بارهت به جادوگهري له وانهيه خه يالى بيت و هيچ راستيكي نه بيت ، ههروهك
خوای پاك و بيگهره له چيرزكه كهى موسى و فرعهون ته فهرمويت : ﴿ يُخَيِّلُ إِلَيْهِ مِنْ
سِحْرِهِمْ أَكْثَرُ تَسْعَى ﴾ (طه : ٦٦) .

وه له وانهشه كاريگهري هه بيت له سهر جادوليكراوه كه و زهرهري پيېگه يه نييت به
ويست و رپييدانى كهونى قهرهري خوای پهروهردگار ، له بهر ته فهرموده خوای
پهروهردگار له بهره ساحيره كانه وه له ثايهت (١٠٢) ي سوره تى : (البقرة) ١ : ﴿
فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ﴾ (١) .

(حوكمى ناردنى هه نديك جل و بهرگ بو كه سانيك به مه به ستي)

(دياريكردنى نه خوشى و دانانى چاره سهر ؟)

پرسیار : حوكمى تهووه چيه كه هه نديك له خه لكى دهيكهن له ناردنى جل و بهرگ
يان ناردنى قه ميس بو هه نديك لهو كه سانهى كه لافى زانيارى ليدهدن ، تهووش بو
دياريكردنى نه خوشى و پاشان دانانى چاره سهر ؟

وه لام : هه رهامه روښتنه لاي ته وانهى كه ئيديعا و لافى زانينى په نه نايه كان دهكهن ،
و دروست نيه جل و بهرگ يان قه ميس و جگه له مانهش بنپردرى بو يان ، وه هه رهامه باوهر

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ١

بكهی بهوانه‌ی كه ده‌یلین ، ئه‌وه‌ش له‌بهر ئه‌و فه‌رمووده‌ی صحیح و جیگه‌یرانه‌ی كه له پیغه‌مبه‌ری خواوه ﷺ هاتوون ، و به‌لگه‌ن له‌سه‌ر ئه‌وه ^(١) .

(چۆنیتى جه‌مه‌كردن له نیوان دوو فه‌رمووده‌دا)

پرسیار : چۆن جه‌مع بكه‌ین له‌نیوان ئه‌م دوو فه‌رمووده‌یه‌ی خواوه‌وه :

یه‌كه‌م : « مَنْ أَتَى عَرَفَا ، فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ ؛ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً » ^(١) .

دووهم : « مَنْ أَتَى عَرَفَا ، أَوْ كَاهِنًا ، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ ؛ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ » ^(٢) .

چونكه فه‌رمووده‌ی یه‌كه‌م به‌لگه‌ نیه له‌سه‌ر كافربوون ، به‌لام له فه‌رمووده‌كه‌ی تر به‌لگه‌یه له‌سه‌ر كافربوون ؟

وه‌لام : هیچ دژایه‌تییه‌ك نیه له نیوان فه‌رمووده‌كاندا ، فه‌رمووده‌ی : « مَنْ أَتَى عَرَفَا ، أَوْ كَاهِنًا ، فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ ؛ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ » ، مه‌به‌ست

^(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد‌الرزاق الدويش : ١ / ٦١٧] .

^(١) [رواه مسلم] .

^(٢) [رواه أصحاب السنن والحاكم ، وله شواهد كثيرة ، وقال الألباني : صحيح ، انظر : (إرواء الغلیل ٦٨/٧) (صحيح الجامع الصغير ٢٢٣/٣)] .

تيايدا ههركهسيك داوا له فالچيهيهك بكات و بيروباوهرې واييت كه راست دهكات ، يان غهيب دهزانييت ، تهوه كوفر و بيباوهرې كردووه ، چونكه پيچهوانهه قورئان دهبيتهوه لهو ثابتهيدا : ﴿ قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ﴾ (النمل : ٦٥) ، بهلام سهباره به فهرمودهكهى تر « مَنْ أَتَى عَرَفًا ، فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ ؛ لَمْ تُقَبَّلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً » تهميان (فَصَدَّقَهُ) سى تيدا نيه .

كهوابو بهمه دهزاني كه كهسيك پروات بو لاي فالچى تهنها پرسيارى لى بكات چل شهو نويزى لى وهرناگيريت ، بهلام تهگهر باوهرې پى بكات تهوا پيى كافر دهبيت ^(١) .

(بوچى بهئايىنى ئيسلام دهوتريت : الاسلام ؟)

پرسيار : بوچى بهئايىنى ئيسلام دهوتريت : (الاسلام) ؟

وهلام : چونكه ههركهسيك پرواته ناويهوه تهوه بهئيخلاصى بوى كردويىتى و تهسليم و ملكهچ بووه بو ههموو تهوانهه كه هاتووه لهبارهه خواى پهروهردگار و پيغهمبهرى خواوه ﷺ له تهحكامهكان ، خواى بالادهست تهفهرمويت : ﴿ وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مِنْ سَفِهَةِ نَفْسِهِ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ إِذْ قَالَ لَهُ

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ١

رُبُّهُ أَسْلَمَ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿البقرة: ۱۳۰-۱۳۱﴾ ، وه ئه فه رمویت : ﴿بَلَى مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ﴾ ﴿البقرة: ۱۱۲﴾ (۱) .

(جادوگه ری به ناو پزیشکیه وه)

پرسیار : به هه ندیک خه لک دهوتریت : پزیشکی عه ره بی ، و نه خوشانیکی ده بریتته لا ، وه کو نه خوشیه کانی جنۆکه یان جگه له وه ، پزیشکه که فه رمانیا پیده کات به سه برپینی جوړیک له په له وه ، وه کو ئه وهی که رهنگی که له شیړه که رهش بیت یان سپی ، وه خوینه کهی بکریت به سه مرؤفدا و زیکر و ناوی خواشی له سه ر ناهیتریت ، ئایه حوکی ئیسلام چیه سه بارهت به م کاره ؟

وه لام : سه برپین بۆ جگه له خوا شیرکی که وه ره به ، خوا ی په روه ردگار ئه فه رمویت : ﴿قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (الأنعام: ۱۶۲) ، وه پیغه مبه ری خواش ﷺ له عنهت و نه فرین ده کات له وه که سه ی که سه برپین بۆ جگه له خوا ی په روه ردگار ده کات ، وه هه روه ها رویشتنی بۆ لای هاوشیوهی ئه مانه حه رام کردوه له تاله گره وه کان و فالچیه کان و هاوشیوه کانیان له وانه ی کارو کرده ی شیرکی ئه نجامده دن ، هه روه کو چۆن حه رامه پرسیار لیکنریان و باوه ریپکردنریان (۱) .

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱ / ۷۶] .

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱ / ۲۱۲] .

(حوكمی نویسنی به شێك له ئایه ته پیرۆزهكانی قورئان ، وه خواردنهوهی ئاوهكهی
چیه ؟)

پرسیار : حوكمی نویسنی به شێك له ئایه ته پیرۆزهكانی قورئان وه خواردنهوهی
ئاوهكهی چیه ؟ خۆم كهسانیکم بینیهو ئهم کارهیان کردوو !!

وهلام : هیچ شێك له کاره بهجیگری نههاتوه له پیغه مبهری خواوه ﷺ ، وه نهش
له خهلیفه راشدیكان ﷺ ، وه نهش له سدرجه م هاوهلانیهوه ﷺ ، بۆیه وازلێهینانی باشت
و تهولاتره ، وَاللّٰهُ اَعْلَمُ (۲) .

(حوكمی سهبرپینی ئاژهل بۆ میوان چیه ؟)

پرسیار : حوكمی سهبرپینی ئاژهل بۆ میوان چیه ؟ له گهڵ ئهوهی كه خوای
پهروهردگار فهرمویهتی : ﴿ وَمَا اٰهْلٌ لِّغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ ﴾ (المائدة : ۳) .

وهلام : ئاژهل بۆ میوان سهبرپین دروسته ، چونكه ناوی خوای له سهر دههینریت
له کاتی سهبرپینیدا ، وه ئهمهش بهر گشتی ئهم فهرموودهیهی خوای بالادهست ناکهوێت
: ﴿ وَمَا اٰهْلٌ لِّغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ ﴾ (المائدة : ۳) ، به ئکو مه بهست له ئایه ته كه ئهوهیه كه
سهبرپاره كه بۆ جگه له خودا بكریت وه كو سهبرپین بۆ مردوو و هاوشیوهكانی ، یان
به مه بهستی نزیكبوونهو لیبیان ، وه سهبارت به سهبرپین بۆ میوان مه بهستیشی تییدا

(۲) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱

رێزلێگرددنیستی نهك عیبادهتی ، چونكه پێغه مبهری خوا ﷺ فهرمانی کردووه بهرێزگرتنی میوان ^(۱) .

(چارهسهری توشبوون به نه خوشی جنۆكه)

پرسیار : چارهسهر چیه بۆ ئهو كهسهی كه توشی نه خوشی جنۆكه بووه ؟

وهلام : روقیه چارهسهری دهكات : به قورئان خویندن ، و ئهوهی به سهحیحی هاتوه له زیكرهكانی پێغه مبهری خوا ﷺ .

وه بۆ ئهم مه بهستهش پهرتوکی : (**الكلم الطيب**) سی پێشهوا (**ابن تیمیه**) ، و پهرتوکی : (**الأذکار**) سی پێشهوا (**النوی**) ، و پهرتوکی : (**الوابل الصيب**) سی پێشهوا (**ابن القيم**) - بهرهمهت بن - بخوینهوه ، ئهوهی تیدا دهبینیتهوه كه چارهسهر و روقیهی خۆی پێكردووه ^(۱) .

^(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱ / ۲۲۴] .

^(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱ / ۲۶۰] .

(ئایا راسته خوای پهروهردگار له هه موو گوناوه كان خوش دهبیته ، ته نانه ت هاوه لبریاردانیش ؟)

پرسیار : ئایهتیک له قورئانی پیروژدا ههیه خوای . عَزَّ وَجَلَّ . تییدا ئه فهرمویت : ﴿ قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ (الزمر : ۵۳) ، وه هه ندیک له راقه کاران سهبارته بهم ئایه ته ئه لێن : خوای پاک و بیگهرده له هه موو گوناوه كان خوش دهبیته ، وه له وانهش هاوه لبریاردهدن ، و شیرک دهکن ، ئایا مه بهستی شیرکی بچوکه یان شیرکی گهوره یان ههردووکیان ؟

ئهم فهرمایشتهی خوای بالادهست که فهرموویه تی : ﴿ قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ یاساغی و نههی تییدا به له وه که بهندهکانی بئ ئومید بین له رهحم و بهزهیی ئه وه ، وه په یمانیکی ته ئکید کراوی خوای پهروهردگار که له هه موو تاوانه كان خوش دهبیته ، بچووک و گهوره بو ئه وه که سهی که ته وهی لیبکات ، وه ئه وهش گشتیه بو هه موو تاوانیک بو هه رکه سیك ته وهی لیبکات ههروه کو خوای پهروهردگار ئه فهرمووی : ﴿ وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَىٰ ﴾ (طه : ۸۲) (۱) .

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبد الرزاق الدویش : ۱

(حوكمی نووسينه وهی ئايه ته كانی قورئانی پيروژ)

و فهرانكردن به نه خوښ به هه ئواسيني)

پرسیار : حوكمی ئه و كه سه چيه كه ئايه ته پرونه كانی خواي پهره ردگار دهنوسیتته وه و فهران به نه خوښه كه ده كات به هه ئواسيني به سه ریه وه یان به هر لایهك له له شیدا وهیپی ده لیت : ئه مه هو كاری شیفته ، و به شیک پاره ی لیوه ده گریټ و هه شیانه هیچ شتیک و نه ناگریټ ؟

وه لām : بوچونی راست و دروست نه وه یه كه نویسی ئايه ته كانی قورئانی پيروژ یان جگه له مانه كه له قورئانی پيروژدا هاتووه ، وه هه ئواسين به نه خوښدا به ئومیدی شيفا قه ده غه كراوه ، له بهر سئ هوكار :

یه كه م : له بهر گشتیتي ئه و فهرانمودانه ی كه نه هی ده كهن له هه ئواسيني ته مائم ، و نه بوونی هیچ به لگه یه کی تاییه تكار بو یان .

دووهم : ریگردن و بهر به ستركردن له كه وتنه ناو شیركه وه ، چونكه هه ئواسيني نه وهی كه ئايه تی قورئانی تیډا نوسراوه سه رده کیشتیت بو هه ئواسيني شتیلینك وه كو ئه مهنين .

سئ یه م : نه وهی كه هه لده واسریت بی ریژی و سو كایه تی پیده گریټ به هه لگرتنی له شوینی ده ست گه یان دنه ئاو و خو پا كړنه وه و هاو شیوه ی ئه مانه .

وه نه گدر هم كار ه قهدهغه ليكراو بيت ، ئهوا كړئ و حهق وهرگرتن له سهر نووسينه وهی - بۆ تهوې هه لېبه ستریت به نه خوشدا به ئومیدی شيفا - ئه مهش ههروهها قهدهغه كراوه ، وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ ^(۱) .

(يه كه مين دروستكراوی خواي په روهردگار)

پرسیار : ټايه سهيد و سهرورمان پيغه مبهري خوا ﷺ يه كه مين دروستكراوی خوايه ؟ يان سهرورمان ئادهم سهلامی خواي له سهر بيت ؟

وهلام : يه كه مين دروستكراوی خواي په روهردگار له مرؤقدا ئادهم بوو - سهلامی خواي له سهر بيت - به يهك دهنكي موسلمانان و به دهقي راشكاوی قورئانی پيؤز ، وه پيغه مبهريمان سهلامی خواي له سهر بيت مرؤقيكه له وهچه و نهوه كانی ئادهم ، بهلام سه بارهت به ووتهی هه نديك له نه فامان كه ده لين : پيغه مبهريمان يه كه مين دروستكراوی خوايه !!! يان تهوې كه ده لين : له نوري خوا دروست كراوه !!! يان له نوري عهړش دروستكراوه !!! ئهوا وتهی پوچه له و هيچ بنه مايه كي نيه له راستيدا ^(۱) .

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱ / ۳۱۱] .

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱ / ۴۶۲] .

(مه به ست له دروستکردنې ناسمانه كان زهوى)

پرسپيار : ثايه راسته ناسمانه كان و زهوى دروست نه كراوه ئيلا له پيناوى
پيغه مبهردا نه بيت ﷺ ؟

وهلام : ئه وه هيچ كاتيك راست نيه ، بهلكو خواي پاك و بيگهره د جنوكه و مرؤفى
تهنها بو پهرستنى خوى دروست كردوه كه هيچ هاوه لئيكى نيه ، خواي بالاده ست
ته فهرمويت : ﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ (الذاريات : ٥٦) ، وه خواي
بالاده ست ته وهى له ناسمانه كان و زهويه ژيربار و موسه خهر كردوه بو بنده كانى ، خواي
كهوره ته فهرمويت : ﴿ وَسَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ ﴾ (الجاثية : ١٣) .

ناسمانه كان و زهوى دروست كردوه بو ته وهى بنده كانى ته واوى زانبارى بزانه وه
ته واوى دهسلاتى بينن ، ههروه كو ته فهرمويت : ﴿ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ
مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا
﴿ (الطلاق : ١٢) .

بهلام سه بارهت به و فهرمووده يه كه ئاماژهت پيدا داهيئراوه و هيچ بنه وايه كى نيه
له راستيدا ، ههروهك زانايان ئاگاداريان له سهر داوه له وانه پيشهوا (الذهبي) ^(١) .

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ١

(چوښتې ته تالکړدنه وهى کارىگهري جادوو له شهردا)

پرسپار : ته گه پوونبويه وه بومان كه سيك جادوى كړدوه له كه سيكى تر ، چوښتې كارىگهريه كهى به تال بكهينه وه له شهردا ؟

وهلام : جادو كړدن قهده غه يه ، بهلكو كوفرى گه وريه ، بويه به كار هينانى جادوو يو به تال كړدنه وهى جادوو دروست نيه ، بهلام چاره سه ر كړدنى توشبو وه كه - جادوليكراوه كه - به پوقيه و زيكر و ويره شهريانهى كه له قورئاندا هاتوون و جيگين له سوننه تدا دروسته و هيچى تيدا نيه ^(۲) .

(ناييا پيغه مبهري خوا ﷺ نوره ، و له

(نوري خواى بالادهسته !!)

پرسپار : تايه پيغه مبهري خوا ﷺ نوره ، و له نوري خواى بالادهسته !! ههروه كو هه نديك له خهلكى دهيلين ؟ وه تاي نوري عهرشى خواى پاك و بيگهرد و بالادهسته ؟

وهلام : پيغه مبهري خوا ﷺ نوره و پينمايكاره و پيپيشاندهره ههروهك خواى بالادهسته فرمويه تى : ﴿ وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴾ (شورى : ۵۲) ، وه فرمويه تى : ﴿ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴾ (الأحزاب : ۴۵) .

بهلام جهستهى له نور نه بووه ، و له نوري خواى پهروهردگار نيه كه وه صفى پي كړدوه ، بهلكو له گوشت و ئيسقانه و نه وهى كه تيكه ليانه دروستكراوه له باوك و دايك وه كو

(۲) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱

جگه له خوی ، ههروه کو بهو شیوه پوشتوه سوننه تی خوی په روه ردگار له مروځدا ، وه ههروها خواردویتی و خواردویه تیهوه و کاروباری بهرپوه برده ، وه ته گهر له بهر خور پړی بکړدا سیبهری هه بووه یان هاوشیوهی ته مانه ، وه سه بارهت بهو فهرموده یه ی خوی بالادهست که فهرموویه تی : ﴿ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ ﴾ (المائدة : ۱۵ - ۱۶) ، مه بهستی له نور لیږدها تهویه که خوی په روه ردگار ناردوویه تی له وهی ، له سوزی تاییهت له سدر گشتی وه به جیگری نه هاتوه نه له قورئاندا وه نه ش له سوننه تی صه حیحدا که نوری عهرشی خوییه ، هه ر که سیك گومانی واییت و واییت ته وه دروژنه ^(۱) .

(نایه راسته زوړینه ی نه هلی دوزخ ئافرهته ؟)

پرسیار : کرا له (الشیخ محمد بن صالح العثیمین) - به په حمت بیت - نایه تهوی که دهوتریت : زوړینه ی نه هلی ئاگری دوزخ ئافرهتانه راسته ؟ و بوچی ؟

تهویش وهلامی دایه وه : ته مه راسته ، چونکه پیغه مبهری خوا ﷺ جاریکیان وتاری بو ددهان پیی فهرموون : « يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ ؛ فَإِنِّي أُرِيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ » ، واته : ته ی کومه لی ئافرهتان صه دهغه بکه ، چونکه من تیوم بینی زوړینه ی نه هلی دوزخ بوون . هه ر ته م پرسیارهش که پرسیارکار دهیکات له پیغه مبهری خوا ﷺ کرا ... ئافرهتان ووتیان : بوچی ته ی نیردراوی خوا ؟ تهویش فهرمووی : « فَقُلْنَ وَايْمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتیب : الشیخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱

؟ قَالَ : تُكْثِرْنَ اللَّعْنَ ، وَتُكْفِرْنَ الْعَشِيرَ » ^(۱) ، واته : چونکه نه فرت زور ده کهن و سواسگوزاری میړده کانتان نین له وهی بهرامبه رتان دهیکهن ، جا پیغه مبهری خوا ﷺ هه واکاری زوریانی له ناگری دوه پرونکرده وه ، چونکه نه وان جوین زور ددهن و نه فرت زور ده کهن و چاکه میړده کانیان له پیش چا ونه ، وه به وهی نه مانه وه دهنه زورینهی نه هلی دوزه ^(۱) .

(هه بوونی وینه بو یادگاری)

پرسیار : حوکی بوونی وینه چیه بو یادگاری ؟

وهلام : بوونی وینه بو یادگاری هه رامه ، چونکه پیغه مبهری خوا ﷺ هه واکاری نه وه مان پیده دات که فریشته ناچیتته مالیک که وینهی تیدا هه بیت ، نه مهش به لگه یه له سر نه وهی بوونی وینه له ماله کاند ا هه رامه ... (والله المستعان) ^(۲) .

(۱) [رواه البخاري ومسلم] .

(۲) [فتاوى المرأة المسلمة ، اعتنى بها ورتبها : أبو محمد أشرف بن عبد الله المقصود ، والفتوى ل : الشيخ محمد بن صالح العثيمين . رَجَمَهُ اللهُ تَعَالَى . : ص ۸۹ . ۹۰] .

(۲) [موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء : ص ۹۶] .

(پاداشتی ئافرهتان له بهههشتدا)

پرسیار : کاتیک که قورئانی پیرۆز ده خوینمهوه ده بینم له زۆریک له تابه ته کان خوای پهروهردگار موژده ده دات به پیاوانی ئیماندار به حۆریه چاوه شه کان (الحور العين) که سه رسورپهینهر و دلپهین له جوانیدا ، پرسیاره کهم تهوه یه : تابه ئافرهت له دواڕۆژدا جیگیر و به دیلیک جگه له میرده که ی بۆی ههیه ؟ ههروه کو چۆن باسه گه وهره کان رووبه رووی پیاوانی ئیماندار ده بیتهوه ، تابه ئافرهتانی باوهردار خوشیه کانیاں که مته له پیاوانی باوهردار ؟

وهلام : گومانی تیدانیه که پاداشت له دواڕۆژدا گشتیه پیاوان و ئافرهتانیان ده گرتیهوه له بهر ووته ی خوای پهروهردگار که فهرموویه تی : ﴿ اَنِّی لَا اُضِیْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْکُمْ مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثٰی ﴾ (آل عمران : ۱۹۵) ، وه ته وهش که فهرموویه تی : ﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثٰی وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْیِیْنَهٗ حَیَآةً طَیْبَةً ﴾ (النحل : ۹۷) .

وه ته وه ووته یهش که تییدا هاتوه : ﴿ وَمَنْ یَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثٰی وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَوْ لَیْکَ یَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ ﴾ (النساء : ۱۲۴) .

ههروه ها ته وه ووته یهش : ﴿ اِنَّ الْمُسْلِمِیْنَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِیْنَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِیْنَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِیْنَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِیْنَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِیْنَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِیْنَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِیْنَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِیْنَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِیْنَ اللّٰهَ کَثِیْرًا وَالذَّاكِرَاتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِیْمًا ﴾ (الأحزاب : ۳۵) .

خوای پهروهردگار هه موو بهیه که وه باس ده کات که ده چنه بهههشته وه له فهرمایشته دا هاتوه : ﴿ هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِی ظِلَالٍ عَلٰی الْاَرَائِکِ مُتَّکِنُوْنَ ﴾ (یس : ۵۶) ، وه له تابه تی : ﴿ اَدْخُلُوا الْجَنَّةَ اَنْتُمْ وَاَزْوَاجُکُمْ تُخْبَرُوْنَ ﴾ (الزخرف : ۷۰) .

وه خوای پهروه دگار هه والمان پێدهدات به دووباره کردنه وهی دروست کردنه وهی ئافرهتان لهم تايه تهیدا : ﴿ إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنْشَاءً فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴾ (الواقعة : ۳۵ . ۳۶) ، واته : خوای گه وه جاريکی تر پيره ژنه کان دروست ده کاته وه و ده یان کاته کچ هه وه کو چۆن پیاوه پیره کان ده کاته وه کوړی گه نج .

وه له فهرمووده دا هاتوه : که ئافره تانی دنیا فەزل و چاکه یان هه یه به سه ر حوریه چاو گه شه کان (حور العين) سدا له بهر په رستش و گوێرایه ئییان .

که وابوو ئافره تانی باوه ردار ده برینه به هه شته وه وه کو پیاوان ، وه ته گه ر ئافره ت به چه ند پیاویک هاوسه رگیری کردبێ ، وله گه ئیاندا برواته به هه شته وه ، ته و کاته به ویستی خوای یه کیکیان هه لده بژی ریت ، ته وه یان هه لده بژی ریت که ته خلاق وره وشتی جوانتره ^(۱) .

(حوکمی نه نجامدان و کردنی مه ولودی پیغه مبه ر ﷺ)

پرسیار : حوکمی نه نجامدانی جه ژنی له دایک بوونی پیغه مبه ری خوا ﷺ چیه ؟

وه لام : تاهه نگ گیران به بۆنه ی له دایک بوونی پیغه مبه ری خوا ﷺ هیچ بنه وایه کی نیه له شه رعی پاک و بێگه ردا ، به لکو بیدعه یه و شتیکی زیاده یه له ئایندا ، له بهر ته م فهرمووده ی پیغه مبه ری خوا ﷺ که ته فهرمویت : « مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ » ، واته : هه ر که سیك شتیکی تازه به ییته ناو ته م ئاینه مانه وه و له م ئایینه نه بێ ، ته وا وه رناگیری و به رووی خاوه نه کهیدا ده دریتته وه ، و ره تده کریتته وه .

(۱) [فتاوی المرأة ، جمع وترتیب : محمد المسند ، والفتوی ل : الشیخ عبدالله بن الجبرین - رحمه الله تعالى . : ص ۲۲] .

وه ته فهرمويت : « مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ » ^(۱) ، واته : هدرکه سيک کرداريک بکات ته مړ و فهرمانی ئيمه له سهر نه بيت ته وه و درناگيري و ددريته وه به پرووی خاوه نه که یدا .

وه زانراویشه که پيغه مبهري خوا ﷺ ئاههنگی نه گيړاوه به بونه له دايک بوڼيه وه له ماوهی ژيانيدا ، و فهرمانيشی به ته نجامدانی ته و کاره نه کردوه ، و ههروها هاوه لانیش فيري ته نجامدانی ته و کاره نه کردوه ، ههروها هه چوار خه ليفه ژير و هو شياره کي ، و هه موو هاوه لانی ته م کاره يان نه کردوه ، له کاتيکدا که ته وان شاره زاترينی خه لک بوون به سوننه تی ، و ته وان خو شه ويست ترینی خه لک بوونه بو پيغه مبهري خوا ﷺ وه سوورترين که سيش بوونه له سهر شوينکه وتنی ته وهی که دابه زيوه بوی ، جا ته گهر ئاههنگ گيړان به بونه له دايک بوونی کاريکی شهرعی بووايه ته و ته وان دهست پيشخهريان له ته نجامدانی کاره که ده کرد ، و ههروها زانايان له سه ده به ريزه کانداهيچ يه کيک له وان ته نجاميان نه داوه ، و هه فهرمانيشيان نه کردوه به ته نجامدانی ، و ده يانزانی ته نجامدانی ته م کاره هيچ کاتيک له و شهريعه ته نيه که خواي پهره ردگار ناروويه تی بو موحه ممد ﷺ ، و ته يممش خواي گه وره ده کدين به شاهيد پاشان هه موو موسلمانان که پيغه مبهري خوا ﷺ ته گهر ته نجامي بدايه يان فهرمانی به ته نجامدانی بکرديا يان هاوه لانی ته نجاميان بدايه ، ته و ته يممش دهست پيشخهريمان ده کرد بوی ، و بانگه شه شمان بوی ده کرد ، چونکه ئيمه شوکر بو خوا له هه موو خه لکی سوورترين له سهر شوينکه وتنی سوننه ته کانی و به گه وره دانانی هه موو فهرمان ونه هييه کانی ، و داواکارم

(۱) [رواه البخاري ومسلم] .

له خواي په روهر دگار بو ئيمه و هه موو برا موسلمانان کانمان که پابه ندمان بکات به حقه وه
له هه موو ته وانه ی که پيچه وانه ی شهرعی پاک ويگه ردن ^(۱) .

(ويينه هه ئواسين به ديواره کانی مائه وه)

پرسیار : حوکمی هه ئواسینی ويينه به ديواره وه چیه ؟

وه لām : هه ئواسینی ويينه به ديواره وه - به تاييهت ته گهر گه وړه ييت - هه رame
ته گهر چی جگه له هه نديك له لهش و سه ری نه ييت ده رنه چووبی ، چونکه مده به ست
به گه وړه دانانی تيداروون و ئاشکرایه ، بنه وای هاوه ئېرياردان ته م زياده رپه ويه بووه ، هه وړه کو
چون هاتووه له (ابن عباس) هه وه که له باره ی ته و بتانه ی که گه لی نوح - عَلَيْهِ السَّلَام .
ده يانپه رسته ن فهرموويه تی : ته وانه ناوی چهند پياوچاكيك بوون ، ويينه يان بو کردن بو
ته وای په رستشيان بيرکه ويته وه ، پاشان که سه رده مانیکيان به سه ردا تيپه ری ده ستیان کرد
به په رستنيان ^(۱) .

^(۱) [فتاوی المرأة ، جمع وترتيب : محمد المسند ، والفتوى ل : الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز - رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَى .

: ص ۱۰] .

^(۱) [موسوعة الاحكام والفتاوى الشرعية ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، الفتوى ل : الشيخ

محمد بن صالح العنمين : ص ۱۳۵] .

(حوكمى ويڼه گيانداران له سهر كه لويه ئى ناوماڼه ؟)

پرسپار : ئايا ويڼه گيانداران دروسته ته گهر هاتوو له سهر چهرچف و قاپوقاچاخ يان له سهر قالى و فهرشدا بيت يان له سهر هاوشيوه ته مانه له شتومه كه كان ؟
وهلام : ويڼه گرتنى گيانداران حرامه جا ئيتړ له سهر چهرچف بيت يان له سهر قاپوقاچاخ يان له سهر قالى و فهرش بيت يان له سهر جگه له مانه ^(۱) .

(ئايا نهو ويڼانهش كه له ناو كتيب و به بهرگه كانيانه وديه)

(پيگرن له هاتنى فريشته بو ماڼه كانمان ؟)

پرسپار : پيغمبهري خوا ﷺ ته فهرمويت : « إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ أَوْ قِمَاطٌ أَوْ كَلْبٌ » ^(۱) ، واته فريشته ناروا ته ماليكه وه ويڼه و پهيكه و سهگى تيا بيت .

ئايا نهو ويڼانهش دهگريته وه كه له ناو كتيبديان له گهل ته وهى بهرگه كهى ويڼه پيوه نيه ؟

وهلام : گشتيتى نهو فهرمووده يه دهگريته وه ته گهرچى له سهر بهرگه كهشى نه بيت ، گشتيتى نايجريته وه ته گهر سهرى ويڼه كه لادريت يان تيكبدرت و بشيوينريت ^(۲) .

(۱) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدويش : ۱]

/ ۶۷۵] .

(۲) [رواه البخاري ومسلم] .

(حوکمی وینەگرتنی خیزانی بە کامیرە بو یادگاری چیه ؟)

پرسیار : حوکمی وینەگرتن بە کامیرە چیه وینەیه کی خیزانی و هاوشیوێه کانی تەنها بو یادگاری و خوشی بیّت و هیچی ترنا ؟

وەلام : وینەگرتنی گیاندار و گیانلەبەر حەرامە ، بە ئکو لەتاوانە گەورەکانە جا ئیتێر پیشەیی بیّت یان نا ، وە جائێر ئەو وینەیه نەخش بیّت یان وینە بیّت بە پینوس و هاوشیوێه کانی یان بە پینچەوانەو بە کامیرە و هاوشیوێه کانی بیّت ئە ئامیرە کانی تر ، یان بەردتاشین و هاوشیوێه کانی ... هتد ، وە جا ئیتێر بو یادگاری بیّت یان بو جگە لەو ، لەبەر ئەو فەرموودانەیی کە هاتوون لەو بارەیهو ، ئەمانەش گشتین و ئە جوهرە کانی وینەگرتن بە کامیرا و وینەگرتنی گیانداران ئیپی جیانا کرینەو ئیلا مەگەر پینوست بکات وە زەرور بیّت ^(١) .

(٢) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدویش : ١ / ٦٩٣] .

(١) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد الرزاق الدویش : ١ / ٦٩٨] .

(نوښت کردن له مالیکدا که دیواره که ی به وینه دا پوشرایت ،

یان به جل وبه رگیك که وینه ی پیوه بیت)

پرسیاری یه کهم : آیا دروسته بۆ موسلمانان له مالیکدا نوښتکهن که دیواره که یان دا پوشرایت بیت به وینه ی گیانداران وهك مروژ و جگه له ویش ؟
وه لام : وینه ی گیانداران حرامه ، وه هه لواسینی وینه ی گیانداران به دیوار و هاوشیوهی ههروه ها حرامه . و نوښت کردن له شوینانه ی هه وینه ی تیدایه دروست نیه جگه بۆ نوښتی زهرورته نه بیت .

وه ههروه ها نوښت کردن بهو جل و به رگی که وینه ی گیاندار ی پیوه دروست نیه ، به لام ته گهر ته نجامیدا ته واه له گهل حرامی کاره که دا ، وه به جیگری هاتوه له پیغه مبهری خواوه ﷺ که پیغه مبهری خوا کاتیک که دا پوشریکی (ستر) بین ی لای عایشه که وینه ی پیوه هو ، لی کردوه و فهرمووی : « أَصْحَابُ هَذِهِ الصُّورُ لِيَعْدَبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، يُقَالُ : أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ » (۱) .

(۱) [رواه مسلم] .

پرسیاری دووهم : ئایا دروسته بۆ موسلمان نوێژ بکات به جل و بهرگیك که وێنهى گیانهوه‌ران و مرۆڤى پێوه بێت ؟

وه‌لام : حوکمی وێنهى گیانداران له‌پێشدا باسکرا ، وه‌ نوێژی ئه‌و که‌سه‌ی که‌ نوێژ ده‌کات به‌و جل و به‌رگه‌ی که‌ وێنه‌ی گیاندارانی پێوه‌یه‌ دروست نیه‌ به‌لام نوێژه‌که‌ی دروسته‌ و ته‌واوه‌ ، هه‌ر وه‌ك له‌پێشدا باسکرا ^(١) .

(ره‌شبینی به‌ مانگی سه‌فه‌ره‌وه‌)

پرسیار : بیستومانه‌ که‌ هه‌ندیک بیروباوه‌ر هه‌ن ئه‌وه‌ ده‌گه‌یه‌نیته‌ که‌ مانگی سه‌فه‌ر هاوسه‌رگه‌ری و ژنگواستنه‌وه‌ و خه‌ته‌نه‌کردن و هاوشیوه‌ی ئه‌مانه‌ی تێدا دروست نیه‌ ، هیوامان وایه‌ وه‌لامان بده‌نه‌وه‌ له‌م باره‌یه‌وه‌ به‌پێی شه‌ریعه‌تی ئیسلام خوای پایه‌ به‌رز بتان پارێزیت ؟

وه‌لام : ئه‌وه‌ی که‌ باسکرا له‌ هاوسه‌رگه‌ری و ژنگواستنه‌وه‌ یان خه‌ته‌نه‌کردن و جگه‌ له‌مانه‌ له‌ مانگی سه‌فه‌ردا جوړیکه‌ له‌ ره‌شبینی له‌و مانگه‌دا ، و ره‌شبینیش له‌ مانگه‌کان و رۆژه‌کان یان له‌ بالنده‌کان و هاوشیوه‌کانی له‌ ئاژه‌لان دروست نیه‌ ، له‌به‌ر ئه‌و فه‌رمووده‌یه‌ی که‌ پێشه‌وايان (البخاري ومسلم) رپوايه‌تیان کردووه‌ له‌ (أبو هريرة) وه‌ عنه‌ که‌ پێغه‌مبه‌ری خوا فه‌رموویه‌تی : « لا عَدْوَى ، وَلَا طِيرَةٌ ، وَلَا هَامَةٌ ، وَلَا صَفَرٌ »

(١) [فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبد‌الرزاق الدويش : ١

«^(۱) ، واته : كهس له كهسهوه نهخۆشی ناگرێت ، و ناشییت رهشبینی و شوومی و بدریته پال هیچ شتیك ، زهره و زیانیك لههیچ گیانه بهریکی شه و رونات ته گهر ویستی خوی لهسه نه بیته ، و مانگی صهفه ریش هیچ شومیه کی تیدا نیه ، وه رهشبینی و شوومی به مانگی صهفه له خودی ته و شومی و رهشبینیه به كه نههی لهسه ره ، و له كار و كردهوی نهفامیه ، و ئاینی ئیسلام پوچه لی كردهوتهوه^(۱) .

^(۱) [رواه البخاري ومسلم] .

^(۱) [فتاوی اللجنة الدائمة للبحوث العلمیة والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبدالرزاق الدویش : ۱

/ ۶۵۸] .

﴿ سه رچاوه كان ﴾

١ - موسوعة الأحكام والفتاوى الشرعية ، لأصحاب الفضيلة : عبدالعزيز بن عبدالله بن باز ، ومحمد ناصرالدين الألباني ، ومحمد بن صالح العثيمين ، وصالح الفوزان ، عبدالله بن عبدالرحمن الجبرين ، واللجنة الدائمة للإفتاء ، جمع وترتيب : صلاح الدين محمود السعيد ، دار الغد الجديد ، الطبعة الأولى ، ١٤٢٧ هـ - ٢٠٠٦ م .

٢ - فتاوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء ، جمع وترتيب : الشيخ أحمد بن عبدالرزاق الدويش ، دار المؤيد ، الطبعة الخامسة ، ١٤٢٤ هـ - ٢٠٠٣ م .

٣ - فتاوى المرأة المسلمة ، لأصحاب الفضيلة العلماء : محمد بن إبراهيم آل الشيخ ، و عبدالرحمن السعدي ، و عبدالله بن حميد ، و ابن باز ، و ابن عثيمين ، و ابن جبرين ، و ابن فوزان ، اعتنى بها ورتبها : أبو محمد أشرف بن عبدالمقصود ، مكتبة أضواء السلف ، الطبعة الثانية ، ١٤١٧ هـ - ١٩٩٦ م .

٤ - فتاوى المرأة ، لأصحاب الفضيلة : سماحة الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز ، و الشيخ محمد بن صالح العثيمين ، و الشيخ عبدالله بن جبرين ، و اللجنة الدائمة للإفتاء ، جمع و ترتيب : محمد المسند ، الطبعة الاولى ، ١٤١٤ هـ .

٥ - إعلام الموقعين عن رب العالمين ، تأليف : محمد بن أبي بكر ابن قيم الجوزية (ت ٧٥١ هـ) ، دراسة وتحقيق : طه عبد الرؤوف سعد ، الناشر : مكتبة الكليات الأزهرية ، مصر - القاهرة ، ١٣٨٨ هـ / ١٩٦٨ م .